

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΝΟΡΙΑΚΟΥ ΚΛΗΡΟΥ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ Ι' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1961 | ΑΡΙΘ. 21

Ο ΘΕΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ

Γ'.

Ὁ Θεὸς δὲν εἶναι μόνον Πάνσοφος, ἀλλ' εἶναι καὶ Παντοδύναμος, Παντοκράτωρ, «Κύριος Σαβαώθ», (Κύριος τῶν δυνάμεων), ἰσχυρὸς, παρ' ᾧ «οὐκ ἀδυνατεῖ πᾶν ῥῆμα» (Γεν. ιη', 14. Λουκ. α', 37. Ἐβρ. α', 3). Ὁ Θεὸς εἶναι «ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν», «ὁ ἀπτόμενος τῶν ὁρέων καὶ καπνίζονται» (Ψαλμ. ργ'), ὁ ἐμβαλὼν εἰς τὰ ἄτομα τῆς ὕλης τεραστίας δυνάμεις. Ἐλπίζεται, ὅτι περὶ τὸ ἔτος 2000, στηριζόμενοι εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ πυρῆνος τοῦ οὐρανοῦ καὶ θορίου, ἀπὸ 1 τόννον ἐξ αὐτῶν θὰ ἔχωμεν τόσῃν ὠφέλιμον ἐνέργειαν, ὅσην δίδουν 2-3 δισεκατομμύρια τόννων ἄνθρακος. «Παρὰ Θεῶ πάντα δυνατὰ ἐστί» (Ματθ. ιθ', 26). Ὁ Θεὸς ὡς παντοδύναμος εἶναι ἡ Πρώτη Αἰτία, τὸ Πρῶτον Κινοῦν, ὁ Ὑψιστος σχεδιαστής, τὸ Ἀπειροτέλειον ὄν, τὸ Ὑψιστον Ἀγαθόν, ὁ Ὑπατος Ἠθικὸς Νομοθέτης. Οἱ ἀρχαῖοι Θρησκ. ἐξωγράφιζον ἐπὶ τῶν ἐμβλημάτων των ἓνα ἥλιον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξεπορεύοντο τρεῖς ἀκτῖνες. Ἐπιπτεν ἡ πρώτη ἐπὶ πάγου καὶ διέλυεν αὐτόν. Ἐπιπτεν ἡ δευτέρα ἐπὶ βράχου καὶ συνέτριβεν αὐτόν. Ἐπιπτεν ἡ τρίτη ἐπὶ νεκροῦ καὶ ἀνίστα αὐτόν. Εἶναι ἐκφραστικωτάτη εἰκὼν τοῦ Παντοδυναμοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς τελεῖ ὅχι ὅσα δύναται, ἀλλ' ὅσα θέλει. Κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, «ὁ Θεὸς μὲν ὅσα θέλει δύναται, οὐχ ὅσα δὲ δύναται θέλει. Δύναται γὰρ ἀπολέσαι τὸν κόσμον, οὐ θέλει δέ».

Ἐπειτα ἀξία μνείας εἶναι ἡ πανάσπιλος ἀγιότης τοῦ Θεοῦ, ὅστις «εἶναι ἐλεύθερος πάσης ἠθικῆς ἀτελείας, ἀγαπᾷ δὲ μόνον πᾶν ὅ,τι δίκαιον καὶ ἀγαθόν, ἀποστρέφεται δὲ πᾶν ὅ,τι πονηρὸν καὶ φαῦλον». Ὁ Θεὸς ἀνυμνούμενος καὶ ἐν οὐρανοῖς

διὰ τοῦ ἐπινικίου ὕμνου «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος...» παραγγέλλει ἤδη ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς Π.Δ., ἵνα καὶ οἱ ἄνθρωποι ἅγιοι γίνωνται, καθὼς αὐτὸς ἅγιος ἐστίν (Λευϊτ. ια', 45. Ἦσ. ζ', 3). Πρὸς χάριν δὲ τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν ἀνθρώπων ἴδρυσε καὶ τὴν «ἀγίαν» Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ δικαιοσύνη ἔπειτα τοῦ Θεοῦ (Ματθ. κε', 41. Ἰωάν. ιζ', 25. Ρωμ. β', 9-10. Β' Τιμ. δ', 8) πρέπει νὰ μνημονευθῆῖ ἰδιαιτέρως. «Δίκαιος Κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησε» (Ψαλμ. ι', 7). «Προσωποληψία οὐκ ἐστι παρ' αὐτῷ» (Ἐφεσ. ζ', 9). «Ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ» (Ῥωμ. β', 6). «Πάντα τὰ ἔργα Κυρίου μετὰ δικαιοσύνης... παρὰ δὲ Κυρίου πάντα τὰ δίκαια» (Παροιμ. ιζ', 9, 33). Ἦδη ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ Θεὸς παρέχει «δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εἰρήνην παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν» (Ῥωμ. β', 10). Ἄλλ' ἡ ὀριστικὴ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης θὰ ἀποδοθῆῖ κατὰ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, ὅτε οὗτος «μέλλει κρίνειν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ» (Πράξ. ιζ', 31).

Τέλος θὰ πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὴν ἀγάπην καὶ ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ. «Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν» (Α' Ἰωάν. δ', 8, 16). Εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ὀφείλομεν τὰ πάντα. «Τί ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες;» (Α' Κορ. δ', 7). Τὸ κορύφωμα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ ἀπολύτρωσις ἡμῶν. «Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὃ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. γ', 16). Ὡς λέγει κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου ὁ ἱερεὺς, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν Θεόν: «Σὺ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς παρήγαγες, καὶ παραπεσόντας ἀνέστησας πάλιν, καὶ οὐκ ἀπέστης πάντα ποιῶν, ἕως ἡμᾶς εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνήγαγες καὶ τὴν βασιλείαν Σου ἐχαρίσω τὴν μέλλουσαν». Καὶ εἰς τὴν Λειτουργίαν τοῦ Μ. Βασιλείου ὁ ἱερεὺς λέγει πρὸς τὸν Θεόν: «Οὐ γὰρ ἀπεστράφης τὸ πλάσμα Σου εἰς τέλος, ὃ ἐποίησας, Ἀγαθέ, οὐδὲ ἐπελάθου ἔργου χειρῶν Σου, ἀλλ' ἐπεσκέψω πολυτρόπως διὰ σπλάγχνα ἐλέους Σου. Προφῆτας ἐξαπέστειλας. Ἐποίησας δυνάμεις διὰ τῶν ἁγίων Σου, τῶν καθ' ἐκάστην γενεὰν εὐαρεστησάντων σοι, ἐλάλησας ἡμῖν διὰ στόματος τῶν δούλων

Σου τῶν Προφητῶν..., νόμον ἔδωκας εἰς βοήθειαν· ἀγγέλους ἐπέστησας φύλακας. "Ὅτε δὲ ἤλθε τὸ πλήρωμα τῶν καιρῶν, ἐλλάγησας ἡμῖν ἐν αὐτῷ τῷ Υἱῷ Σου...». Αὐτὴ αὕτη ἡ Θ. Λειτουργία, ἣτις μᾶς μεταδίδει τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Κυρίου, εἶναι λαμπρὰ ἐκδήλωσις τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀγάπης τοῦ Θεοῦ.

"Ὡστε, διὰ νὰ συγκεφαλαιώσωμεν, ὁ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἀποκαλυφθεὶς εἰς ἡμᾶς ἀληθὴς Θεὸς εἶναι, πρὸς τοὺς ἄλλοις, ἄπειρον, ὑπερβατικὸν καὶ πανυπερτέλειον προσωπικὸν Πνεῦμα, αἰώνιος, ἀναλλοίωτος, πανταχοῦ παρῶν, παντογνώστης, πάνσοφος, παντοδύναμος, ἅγιος, δίκαιος καὶ πλήρης ἀγάπης, ἐλέους καὶ οἰκτιρῶν.

'Αλλὰ γενᾶται τὸ ἐρώτημα: Πάντα ταῦτα ἔχουν πρακτικὴν σημασίαν δι' ἡμᾶς; 'Ασφαλῶς! "Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχη οὐχὶ τυπικὴν, ἀλλὰ ζῶσαν σχέσιν πρὸς τὸν Θεόν, τότε πᾶν ἰδίωμα Αὐτοῦ ἀντανακλᾶται εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κινητοποιεῖ αὐτὴν ἀναλόγως. 'Εφ' ὅσον ὁ Θεὸς εἶναι Πνεῦμα, πνευματικὴ πρέπει νὰ εἶναι καὶ ἡ πρὸς Αὐτὸν λατρεία μας: «Πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν» (Ἰωάν. δ', 24). 'Η σχέσις μας πρὸς αὐτὸν πρέπει νὰ εἶναι σχέσις προσωπική, σχέσις ὀλοψύχου ἀφοσιώσεως εἰς Αὐτόν. Μόνον οὕτω θὰ ἀνταποκριθῶμεν εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς ἐκδηλωθεῖσαν ἀγάπην Του. "Ας προσευχώμεθα λοιπὸν πρὸς Αὐτόν, ἃς ζητῶμεν ἐν μετανοίᾳ τὸ ἔλεός Του. "Ας ἐπιδιώκωμεν τὸν ἁγιασμόν μας, ἵνα ἐκπληρώσωμεν τὸ θέλημά Του. "Ας ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ ἀνέχεται ἐπ' ἄπειρον τὴν διασάλευσιν τῆς ἠθικῆς τάξεως. 'Ὡς λέγει ὁ Μέγας Βασιλεὺς, «ἀγαθὸς ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ δίκαιος... 'Ελεήμων, ἀλλὰ καὶ κριτής... Μὴ οὖν ἐξ ἡμισείας τὸν Κύριον γνωρίζωμεν, μηδὲ ἀφορμὴν ῥαθυμίας τὴν αὐτοῦ φιλάνθρωπιαν λαμβάνομεν». 'Ο δίκαιος Θεὸς ἀσφαλῶς θὰ βραβεύσῃ καὶ θὰ στεφανώσῃ τὴν προσπάθειάν μας διὰ τὴν πνευματικὴν βελτίωσίν μας. Αὐτὸν τὸν στέφανον ἀνέμενον ὁ Παῦλος περὶ τὰς δυσμάς τοῦ βίου του, ὅταν ἔλεγε: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος Κριτής, οὐ δὲ μόνον ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ» (Β' Τιμ.

δ', 7-8). Εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτὸν θὰ νικήσωμεν εὐκολώτερον, ἐὰν συναισθανώμεθα, ὅτι ὁ Θεὸς μᾶς παρακολουθεῖ ὡς πανταχοῦ παρῶν καὶ παντογνώστης. Ὡς λέγει ὁ Νεῖλος ὁ Σοφός, «εἰς νοῦν βάλε τὸ ἀκοίμητον ὄμμα, ὅτι ἐφορᾷ σου τὰς πράξεις καὶ τὴν καρδίαν ἐμβατεύει, ἐρευνᾷ τοὺς λογισμούς, φανεροῖ τὰς ἐννοίας». Ὁ Ἰωσήφ, ὡς γνωστόν, ἐνίκησε προκλητικώτατον πειρασμόν, ἀναφωνῶν: «Πῶς ποιήσω τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο καὶ ἀμαρτήσομαι ἐναντίον (ἐνώπιον) τοῦ Θεοῦ;» (Γεν. λθ', 9). Ὁ Θεὸς ὡς αἰώνιος καὶ ἀναλλοίωτος εἶναι σταθερὸς καὶ δὲν λησμονεῖ τὰς ὑποσχέσεις Του. Ὅταν ἡμεῖς μείνωμεν σταθεροὶ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ πιστοὶ εἰς τὴν πρὸς Αὐτὸν ἀφοσίωσίν μας, θὰ τηρήσῃ τὴν ὑπόσχασίν Του: «Πιστὸς δὲ ὁ Θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν» (Α' Κορ. ι', 13).

Ἐγγύησις εἰς τοῦτο εἶναι ἡ πανσοφία καὶ παντοδυναμία τοῦ Θεοῦ. Οὗτος γνωρίζει τοὺς τρόπους καὶ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ μᾶς βοηθήσῃ. Δι' αὐτὸ ὁ πιστὸς ἐπαναλαμβάνει μετὰ τοῦ Ψαλμῶδου: «Ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακὰ, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ» (Ψαλμ. κβ', 4) ἢ μετὰ τοῦ Ἀπ. Παύλου «Πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με Χριστῷ» (Φιλιπ. δ', 13).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Λίαν πρσεχῶς κυκλοφορεῖ, τὸ

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ ΤΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

**ΙΕΡΑΙ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ
ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΤΟΥ ΟΡΘΡΟΥ
ΤΗΣ Θ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ**

Πλήρεις αἱ Ἱεροσολίται τοῦ Ἑσπερινοῦ [Μεγάλου, Μετ' ἀρτοκλασίας, Κατανυκτικοῦ]. Τοῦ Ὁρθρου [ἐν Κυριακῇ καὶ ἐν Καθημερινῇ], καὶ τῆς Θείας Λειτουργίας. Αἱ καταβασίαι τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ. Τὰ Μεγαλυάρια τῶν Δεσποτικῶν, Θεομητορικῶν ἑορτῶν καὶ πάντων τῶν ἑορταζομένων Ἀγίων. (Σελ.144).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ ΚΑΙ “ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ,,

Εἶναι λοιπὸν ἐπείγουσα ἀνάγκη νὰ μορφωθοῦν καλλίφωνοι καὶ μουσικῶς συγκεκριημένοι ἱεροψάλται. Τὰ φυσικὰ προσόντα τῆς εὐφωνίας εἶναι ἀπαραίτητα. Καὶ ὁ καλλίτερος «τεχνίτης» μουσικός, ὅταν «δὲν τὸν βοηθεῖ ἡ φωνή του», δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδίδῃ. Ὁ κακόφωνος ἢ παράφωνος ἀποδιώκει, ἀντὶ νὰ προσελκύνῃ, τὸν ἐκκλησιαζόμενον. Δὲν ἰσχυρίζομεθα βεβαίως, ὅτι τὰ φωνητικὰ προσόντα εἶναι τὸ ἅπαν καὶ ὅτι ἀρκοῦν μόνον αὐτά. Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητα. Εἶναι τοῦτο πανθομολογούμενον. Ἡ τέχνη δὲν ἀναπληροῖ καὶ ἐδῶ τὴν φυσικὴν ἔλλειψιν. Πρὸ ἐτῶν ὁ βυζαντινὸς χορὸς ἐνὸς λαμπροῦ μουσικοῦ Συλλόγου τῶν Ἀθηνῶν ἐξετέλεσεν εἰς τὸν «Παρασόν» τὸ ἀρχαιοπρεπὲς μέλος τοῦ τροπαρίου τῆς Κασσιανῆς. Ὁ χορὸς ἦτο ἄρτιος ἀπὸ ἀπόφως τεχνικῆς συγκροτήσεως. Πλὴν δὲν ἀπηρτίζετο ἀπὸ φωνὰς γλυκείας· μέτρια αἱ περισσότεραι. Μετὰ τὸ τέλος λοιπὸν τῆς μουσικῆς ἐκτελέσεως ὁ γράφων ἤκουσε παρακαθήμενον ἀκροατὴν νὰ λέγῃ τὰ ἐξῆς, μὲ διάθεσιν εἰρωνείας, εἰς ἕτερον ἐκφράσαντα τὴν δυσφορίαν του διὰ τὸ ὄλον ἀκρόαμα: «Μὰ τί περιμένετε; Βυζαντινὴ μουσικὴ εἶναι...»! Ἐξ αἰτίας δηλαδὴ τῆς κακοφωνίας τῶν ἀπαρτιζόντων τὸν μουσικὸν χορὸν κατεδικάσθη, μὲ τόσην μάλιστα εὐκολίαν, αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἀπαράμιλλος καὶ θεία Βυζαντινὴ Μουσικὴ.

Φωναὶ καλαὶ καὶ γλυκεῖαι ὑπάρχουν —δόξα τῷ Θεῷ— παρ’ ἡμῖν. Ἄν μεταξὺ τῶν νέων μας ἐπιλεγοῦν, ἤδη ἀπὸ τῶν μαθητικῶν ἐδωλίων, οἱ καλλιφωνότεροι καὶ μνηθοῦν σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὴν ἱερὰν ἁσματικὴν τέχνην τῆς Ἐκκλησίας μας, θὰ προέλθουν ἐξ αὐτῶν αὔριοι οἱ γλυκύφθογγοι ὑμνωδοὶ τῆς λατρείας μας. Ἐνῶ σήμερον, διὰ διαφόρους λόγους, τινὰς τῶν ὁποίων θὰ ἀναφέρωμεν ἐν συνεχείᾳ, τρέπονται μόνον εἰς τὸ θέατρον καὶ τὴν ἐλαφρὰν μουσικὴν. Ἐντρέπονται, εἰς τὰς ἡμέρας μας, νὰ σπουδάσουν τὴν ἱερὰν τῆς Ἐκκλησίας μουσικὴν!

Καὶ ἡ τεχνικὴ κατάρτισις σὺν τῇ εὐφωνίᾳ θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἄρτια, συνδυναζομένη ἀπαραιτήτως μὲ ἐπιμέλειαν συνεχῆ καὶ μελέτην ἐνδελεχῆ. Οὐχὶ ἄνευ λόγου οἱ παλαιοὶ μουσικοὶ συνίστων εἰς

τοὺς μαθητάς των, ἵνα «ἐκατὸν φορὰς μελετοῦν τὴν «παραλλαγὴν» καὶ μίαν τὸ «μέλος» διὰ τὰ ὑπογραμμίσουν τὴν ἀνάγκην ἐνδελεχοῦς καὶ συστηματικῆς μελέτης. «Μηδεὶς ἀγεωμέτροτος εἰσίτω», ἢ, διὰ τὰ χρησιμοποιοῦμεν μεταφορὰν ἐξ αὐτῆς τῆς ἰ. ὕμνογραφίας: «*ψαυέτω μηδαμῶς χεῖρ ἀμυήτων*»..! Θὰ προσέρχεται ὁ ἱεροφάτης εἰς τὸν Ναὸν προπαρασκευασμένος δεόντως, διὰ τὰ φάλη ἐπακριβῶς, ἀπαραιτήτως δὲ «*ἀπὸ διφθέρας*» καὶ οὐχὶ αὐτοσχεδίως, τοὺς ἰ. ὕμνους. Νὰ ἐκτελέσῃ σεμνοπρεπῶς καὶ ἐν κατανύξει, καὶ οὐχὶ τὰ τοὺς «ἐκτελέσῃ» ἀγρίως, ὅπως δυστυχῶς ἐπεκράτησε λογοπαίζοντες τὰ ἐκφραζώμεθα.*

Ἐπεὶ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἔχουν ἐφαρμογὴν ἐνταῦθα οἱ θεόπνευστοὶ λόγοι τοῦ σοφοῦ Σειράχ, καίπερ ἐξ ἄλλης πωσ ἀφορμῆς γραφέντες: «Καὶ ἡ δέησις αὐτῶν ἐν ἐργασίᾳ τέχνης» (38,34). Ἐπειδὴ δ' ὁ λόγος, παρεμπιπτόντως ἔστω, περὶ τῶν εὐκλεῶν ἐκείνων ἡμερῶν τῆς Μεγ. Ἐκκλησίας, προσθέτομεν, ὅτι ἐν Κων/λει ὑπῆρχε, λήγοντος τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ἡ ἀξιομίμητος συνήθεια, ἵνα οἱ ἱεροφάται τῶν Ναῶν τῆς Βασιλευούσης συνέρχωνται ἀνὰ δεκαπενθήμερον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ἐνθα ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἄρχοντος Πρωτοφάλτου συνεκγυμνάζωνται εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ ἀπὸ χοροῦ ἐκτέλεσιν τῶν διαφόρων μελῶν, τόσον θεωρητικῶς ὅσον καὶ πρακτικῶς, συμπάλλοντες καὶ εἰς ὠρισμένας Πατριαρχικὰς χοροστασίας. Ἐλειτούργει δηλαδὴ, φροντίδι τῆς Ἐκκλησίας, εἶδος τι φροντιστηρίου ἐπιμορφώσεως Ἱεροφαιτῶν. Λίαν συντελεστικὸν πρὸς ἀριτιτέραν κατάρτισιν τῶν ἱεροφαιτῶν μας εἶναι

* Λέγεται χαρακτηριστικῶς περὶ Κωνσταντίνου Πρωτοφάλτου τοῦ Βυζαντίου, ὅστις «ἐπὶ δέκα καὶ ἑπτὰ Πατριαρχῶν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἔφαλλε» (1800—1885), ὅτι, ὅταν κατὰ τὰς ἀπογευματινὰς ὥρας τοῦ Σαββάτου ἐδίδασκε τὴν μουσικὴν εἰς τοὺς πολυπληθεῖς μαθητάς του, διέκοπτεν ἐγκαίρως, πολὺ πρὸ τοῦ Ἑσπερινοῦ, ἐξηγῶν εἰς αὐτούς, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀποσυρθῆ διὰ τὰ μελετήσῃ καὶ αὐτὸς τὸ «Κύριε ἐκέκραξα...», τὸ ὅποιον μετ' ὀλίγον θὰ ἔφαλεν ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ. Ἐὰν ὁ Ἄρχων Πρωτοφάτης τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας, δόκιμος δὲ μουσικοδιδάσκαλος καὶ μουσουργὸς τῆς περιωπῆς τοῦ Κωνσταντίνου, ἐθεώρει καθήκον του νὰ μελετᾷ ἐκάστοτε καὶ αὐτὰ τὰ πλέον γνωστὰ καὶ «τετριμμένα» μέλη, πόσω μάλλον ὁ οἰοσδήποτε Ἱεροφάτης, ὅταν μάλιστα διανή τὰ πρῶτα βήματα τῆς σταδιοδρομίας τοῦ στασιδίου ..!

καὶ ἡ εἰς συλλόγους ὀργάνωσις αὐτῶν καὶ ἡ περιοδικῶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συγκέντρωσις ὄχι μόνον πρὸς προάσπισιν τῶν οἰκονομικῶν συμφερόντων, περὶ ὧν θὰ γίνῃ ὁ προσήκων λόγος ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ, ἀλλὰ καὶ πρὸς συμμετέτην καὶ ὁμαδικὴν ἐκτέλεσιν ὕμνων, ὁμοιόμορφως κατὰ τὰς διαφόρους μεγάλας πανηγύρεις καὶ ἔθνικὰς ἑορτάς ἢ ἄλλας δημοσίας ἐμφανίσεις, διαλέξεις κ.τ.δ. Τοῦ λόγου τὸ ἀσφαλές μαρτυρεῖ καὶ ἡ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν καὶ τὴν περυσινὴν Μ. Τεσσαρακοστὴν συμμετοχὴ πολυμελοῦς χοροῦ τῶν Ἱεροψαλτῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς—μελῶν τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου Ἱεροψαλτῶν, εἰς τοὺς Κατανυκτικὸς Ἐσπερινούς, καθ' οὓς ἐχοροστάτει συνήθως—ἐκ περιτροπῆς εἰς διαφόρους κεντρικὸς Ναοὺς τῆς Πρωτευούσης καὶ τοῦ Ἐπιναίου—ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος καὶ ἐγένετο, ἐντολῇ αὐτοῦ, ἐπίκαιρον κήρυγμα. Ὁμολογουμένως ἀξιόλογος ὑπῆρξεν ἡ ἀπόδοσις τοῦ χοροῦ τούτου, προοιωνιζομένη ἐν μέλλον λαμπρὸν διὰ τὴν τοσοῦτον παραμελουμένην χορωδιακὴν ἐμφάνισιν τῆς πατρίου ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ διὰ τοῦτο κακολογουμένην. Ὀλίγη λοιπὸν καλὴ θέλησις καὶ ἐπιμέλεια ἀρκεῖ διὰ νὰ γίνων πολλὰ καὶ σπουδαῖα πράγματα. Αἰσθάνεται κανεὶς ἱκανοποίησιν καὶ ζωηρὰν συγκίνησιν ἀναγινώσκων «Καταστατικά» ἰδρυθέντων ἐσχάτως Συλλόγων τῆς Β.Μ. καὶ παρακολουθῶν κατὰ καιροῦς δημοσίας ἐμφανίσεις καὶ «μουσικὰς συμφωνίας» μὲ ἀσφυκτικὴν συρροὴν ἀκροατῶν, αἵτινες ἀπέδειξαν τί δύναται νὰ ἐπιτύχη ἡ ὀργανωμένη σοβαρὰ προσπάθεια καὶ ἐν προκειμένῳ*.

Πρωτοσ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ

* Σημειωτέον, ὅτι καὶ τυφλοὶ κατορθώνουν διὰ τῆς ἐπιμελείας νὰ ἐκμάθουν τὴν ἱερὰν μουσικὴν. Ἐνδεικτικῶς ἀναφέρομεν τὴν περίπτωσιν τοῦ συμπαθοῦς τυφλοῦ μουσικοδιδασκάλου Δ. Χρυσοφίδου. Ὁ ρηξικέλευθος ὁδὸς μουσικός, οὐ μόνον ὁ ἴδιος ἐκτελεῖ κατὰ τρόπον ἀξιόλογον τὴν Β. Μουσικὴν, ἀλλὰ καὶ σύστημα μουσικῆς γραφῆς ἐπενόησε πρὸς χάριν τῶν τυφλῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων τὴν ἐκμανθάνουν εὐχερῶς. Εἶναι συγκινητικώτατον νὰ παρακολουθῇ τις τὸν ἐν λόγῳ εὐλαβῆ ὕμνωδὸν ἢ μαθητὰς του ἐπίσης τυφλοῦς, νὰ ἐκτελοῦν κλασσικὰς μουσικὰς συνθέσεις Β. Μουσικῆς, ἀναγινώσκοντες διὰ τῆς ἀφῆς, μὲ κατάνυξιν δὲ καὶ σεμνότητα, ἣν δὲν παρουσιάζουν πολλοὶ «βλέποντες»... Δὲν γνωρίζομεν, ἂν ἡ ἐπίσημος Ἐκκλησία ἐπρόσεξεν, ὅσον ἔπρεπε, τὸ πιστὸν τοῦτο καὶ συμπαθέστατον τέκνον τῆς, ποῦ τὴν τιμᾷ.

ΑΔΕΛΦΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

Θὰ ἤθελα νὰ σ' ἀπασχολήσω καὶ μ' ἓνα ἄλλο συναφές ζήτημα. Τὸ ζήτημα τῆς φιλοξενίας. Δὲν θὰ σοῦ ὑπενθυμίσω οὔτε τὸν Ἀβραάμ, οὔτε τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας, οὔτε ἀγιογραφικὰ κείμενα γιὰ νὰ σὲ πείσω πὼς ἡ φιλοξενία εἶναι μιὰ σπουδαιότατη ἀρετὴ στὸν καθένα καὶ ἰδιαίτερα, ἐπάνω ἀπ' τὸν καθένα στὸν παπᾶ τοῦ Χωριοῦ. Καὶ γράφω τοῦ χωριοῦ γιὰτι στίς πόλεις διαφέρει ἡ κατάστασις λόγῳ τῶν μέσων καὶ τῶν εὐκολιῶν ποὺ ὑπάρχουν καὶ ποὺ λύουν τὸ πρόβλημα τῆς διαμονῆς καὶ περιποιήσεως τοῦ ξένου μας χωρὶς καμμιὰ πηρεξήγησι. Ὁ Ἱερεὺς πρέπει νὰ εἶναι καὶ φιλόξενος, γιὰτι ἡ ἀρετὴ τῆς φιλοξενίας εἶναι δεμένη κοντὰ στὴν καλωσύνη του, τὴν ψυχικὴ του εὐγένεια, τὸν πολιτισμὸ του. Δὲν μπορεῖ νὰ νοηθῆ ὠργανωμένη Κοινωνία καὶ μάλιστα Χριστιανικὴ, ἐὰν τὰ μέλη της δὲν ἔχουν τὴν ἀρετὴ τῆς φιλοξενίας. Προϋποτίθεται πάντοτε ὁ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Κοινωνίας δεσμὸς ποὺ κρατεῖ σ' ἐνότητα, θερμαίνει περισσότερο τὴν ἀγάπη, δίδει τὴν εὐκαιρία μιᾶς καλῆς καὶ βαθυτέρας γνωριμίας, ἀναπτύσσει ἀφελίμου κοινωνικότητος σχέσεις, καὶ μ' ὅλα αὐτὰ πάντοτε ἀφέλεια προκύπτει καὶ γιὰ τὸν φιλοξενούμενον καὶ γιὰ τὸν φιλοξενούντα. Ἀπὸ τὸν παπᾶ θὰ περάσουν ὅλοι καὶ τοῦ παπᾶ τὸ σπίτι θὰ ρωτήσουν οἱ ξένοι περαστικοὶ μόλις πατήσουν τὸ πόδι τους στὴν ἄκρη τοῦ Χωριοῦ. Καὶ ὁ Χωροφύλακας, καὶ ὁ ἐφοριακὸς ὑπάλληλος καὶ ὁ Ἐπιθεωρητὴς καὶ ὁ Ἱεροκῆρυκας καὶ ὁ Δεσπότης, ἀλλὰ καὶ κάθε στρατοκόπος. Καὶ μερικὸι μπορεῖ ἀπ' αὐτοὺς νὰ ρωτήσουν καὶ νὰ μείνουν στὸ σπίτι τοῦ Κοινοτάρχου ποὺ κάπως καὶ γιὰ μιὰ βραδυὰ μπορεῖ νὰ τοὺς τακτοποιήσῃ, καὶ στὸ σπίτι του. Ἄλλ' ὁ Δεσπότης καὶ ὁ Ἱεροκῆρυκας στίς περιοδεῖτες τους θὰ τραβήξουν στοῦ παπᾶ τὸ σπίτι κατ' εὐθεῖαν, ὅσο φτωχὸ κι' ἂν εἶναι διὰ πολλοὺς λόγους. Τόσο γιὰ τὸ κῦρος τοῦ παπᾶ ποὺ πρέπει νὰ ἐνισχυθῆ ἀπὸ τὰ ἀξιώματουῦχα τῆς Ἐκκλησίας πρόσωπα, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἠθικὴ ἀσφάλεια τῶν Κληρικῶν ποὺ περιοδεύουν. Ἄλλοιῶς θὰ σ' ἐκτιμήσῃ τὸ ράσο, ἀλλ' ἰδίως θὰ σὲ κρίνῃ. ἄλλοιῶς θὰ σὲ ἰδῆ. Ὑπάρχει καὶ στὸν πλέον ἀγράμματο καὶ ἀκατάρτιστο παπᾶ ἡ φλέβα τῆς συστολῆς, τοῦ σεβασμοῦ, τῆς κατανοήσεως. Δὲν μπορεῖ νὰ σχολιάζῃ στὴ γειτονιά ὁ παπᾶς, ἂν ὁ Δεσπότης κοιμήθῃ με μακρὰ πουκαμισὰ ἀντὶ νὰ φορέσῃ πιτζάμες οὔτε ἂν καὶ πόσες φορὲς σηκώθῃκε γιὰ σωματικὴ του ἀνάγκη καὶ κάτι τέτοια ποὺ εὐκόλα ἀπασχολοῦν τὰ ἀνθρωπάκια τῆς ἀράδας. Ὁ παπᾶς ξέρει πὼς δέχθηκε στὸ σπίτι του δυὸ μορφωμένους κληρικούς, καὶ τὸ θεωρεῖ τιμὴ του καὶ ἀγάλλεται γι' αὐτὸ καὶ γιὰ τὸ λόγο πὼς τὸ σπίτι του ἐπεσκέφθη εὐλογία τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καὶ στὸ χωριὸ του. Στὸ σπίτι του, γιὰτι θὰ τοῦ δοθῇ

εὐκαιρία νὰ ρωτήσῃ καὶ νὰ μάθῃ πολλὰ πράγματα τόσον ἀπὸ τὸ Δεσπότη τοῦ ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν Ἱεροκέρυκα καὶ ἴσως περισσό-
τερα ἀπ' αὐτὸν ἐπειδὴ ἔχει πιδὸν πολὺ θάρρος σ' αὐτόν.

Ἀπ' τὴν πείρᾳ μας γνωρίζουμε τὴ χαρὰ τοῦ Ἱερέως τῆς ὑπαίθρου σὰν πληροφορηθῆ πὼς θὰ ἔχῃ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ ἢ τοῦ Ἱεροκέρυκος τῆς Μητροπόλεως. Καὶ τὴ χαρὰ τοῦ αὐτῆ τὴν ἐκδηλώνει μὲ κάθε τρόπο φανερὰ καὶ δημόσια. Τὸν παρακολουθεῖς νὰ φροντίζῃ μὲ τόση ἀνησυχία γιὰ τὴν περιποίησιν τῶν προσώπων αὐτῶν καὶ νὰ κἀνῃ μάλιστα θυσίας, παρὰ τὴ φτώχεια τοῦ, θυσίας ὑλικὰς ἀκόμη, ἐνῶ ξέρει πὼς ἡ ἀγάπη καὶ ὁ σεβασμὸς δὲν προσφέρονται στὰ πιάτα, οὔτε καὶ ἡγέρθη ποτὲ ζήτημα πιάτου μεταξὺ τῶν προσώπων αὐτῶν ποὺ εἶναι ἀνώτερα τῆς ὑλικῆς τραπέζης. Διαφέρει τὸ πρᾶγμα ἀν κάποιου ἀραιᾶ, σπάνια, παρατηρεῖται λόγῳ παθήσεως μιᾶ προτίμησις στὸ τὰδε φαγητὸ ποὺ ἀπλοποιεῖται. Ὁ Κανὼν εἶναι ὅτι ποτὲ οἱ ἀνώτεροι ἐκεῖνοι Κληρικοὶ δὲν δυσανασχέτησαν ἀν τοὺς παρετέθησαν λίγα χόρτα ἢ ἓνα πιάτο φασόλια ἀπὸ μέρους τοῦ φτωχοῦ μας παπᾶ. Ἡ καλὴ τοῦ διάθεσις, τὸ λάμπον ἀπὸ χαρὰ πρόσωπό του, ὁ ξεσηκωμὸς τῆς Ἐνορίας τοῦ, νὰ εὐλογηθῆ καὶ ν' ἀκούσῃ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπισκέψεως εἶναι τὸ νοστιμώτερον φαγητὸ καὶ τὸ πλουσιώτερον τραπέζι γιὰ τὸ Δεσπότη μας καὶ τὸν Ἱεροκέρυκά μας, ποὺ, ἐπὶ τέλους καὶ γιὰ λόγους σκοπιμότητος καὶ ἀποφυγῆς εὐκόλου σκανδαλισμοῦ-γνώρισμα τοῦ αἰῶνός μας— εἶναι κατὰ κανόνα ἐγκρατεῖς.

Ὅμως, προκειμένου γιὰ τὰ πρόσωπα αὐτά, τὸ Δεσπότη ἐννοῶ καὶ τὸν Ἱεροκέρυκα ποὺ λόγῳ τῆς συνεχοῦς καὶ ἐπιπόνου περιουδείας τῶν εἶναι κατάκοπα καὶ ἔχουν ἀνάγκη μιᾶς ἡσυχίας, ἐνὸς ἡρέμου τοῦλάχιστον ὕπνου, γιὰ νὰ συνεχίσουν ἀνά τὴν ὑπαίθρον τὸ ἔργον τοῦτο ὑπάρχουν δυσκολίες. Καὶ ἀν μὲν ὁ παπᾶς εἶναι κάπως εὐκατάστατος, θὰ ἔχῃ κάποιον χωριστὸ καὶ τῆς προκοπῆς φιλόξενο δωματιάκι. Ἄν ὅμως ὁ παπᾶς δὲν ἔχῃ τὰ μέσα; Ἄν ἐπὶ πλέον ἔχῃ παιδιὰ μικρὰ ποὺ προκαλοῦν ἀνησυχίας, ζῶα κάτω στὸ ὑπόγειο ποὺ χτυποῦν τὰ πόδια τοὺς φουρμάζουν, γρυλλίζου, βελάζου, κακαρίζου, ροκανίζου, θορυβοῦν καὶ ἡ ἀπίστευτη συναυλία αὐτῆ τῶν ἀλόγων διεγείρει τὸ νευρικὸ σύστημα τὸ τόσον καταπονημένον τῶν φιλοξενουμένων ποὺ δὲν μποροῦν νὰ κλείσουν μάτι; Καὶ μονάχα αὐτό; Στὰ χωριά συνήθως στεροῦνται ἐνὸς ἀναγκαιοτάτου μέρους. Ἡ αὐλή, τ' αὐλάκια, οἱ γωνιῆς τῶν σπιτιῶν, ὁ κῆπος, ὁ δρόμος κ.τ.λ. χρησιμοποιοῦνται ὡς χώροι φυσικῶν ἀναγκῶν. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀχρῶνες γιὰ τοὺς ξένους προσφέρονται στοὺς ξένους ὡς ἀσφαλεῖς ἰδεώδεις χώροι γιὰ τέτοιους σκοπούς. Εἶναι καὶ τοῦτο ἓνα μεγάλο πρόβλημα πρὸ παντὸς γιὰ μᾶς τοὺς Κληρικούς, γιὰτὶ δὲν ὑπάρχει ἢ πιδὸν στοιχειώδης πρόνοια μιᾶς ἀνθρωπίνης ζωῆς στὰ περισσότερα χωριά.

Και βρίσκειται ὁ Ἱερεὺς ἐκτεθειμένος στὴν ἀνεκδοτολογία τῶν ἐφυολόγων τοῦ Χωριοῦ τῶν πού θά ρωτοῦν ἐπίμονα πού κοιμήθηκε, τί ἔφαγε καὶ πὼς τακτοποίησε τὶς φυσικὲς του ἀνάγκες ὁ Δεσπότης ἢ ὁ Ἱεροκῆρυκας, ὁ Δάσκαλος, ὅπως τὸν ἀποκαλοῦν οἱ Χωρικοί. Κι' ἔχω γιὰ τοῦτο τὴ γνώμη ἀδελφέ, πὼς εἶτε εἶσαι φτωχὸς εἶτε εἶσαι κάπως εὐκατάστατος ἐσὺ μποροῦσες νὰ λύσης τὸ πρόβλημα τοῦτο κάλλιστα ἂν μὲ τὴ συνεννόησι τῶν πρώτων τοῦ Χωριοῦ σου καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν σου Ἐπιτρόπων, ἐκεῖ στὴν αὐλὴ τῆς Ἐκκλησίας σου, μ' ἓνα ὠραῖο ἀπλὸ σχεδιάκι, ἐκτιζες ἓνα μικρὸ δωμάτιο μὲ παραθυράκια βυζαντινοῦ τύπου, καλαισθητικὸ καὶ τὸ ἐπίπλωνες ἔστω καὶ φτωχικά. Ἐνα ντιβανάκι μονό, ἢ καὶ κρεβάτι ἀκόμη τῆς ἐκστρατείας, μιὰ λεκάνη κάτω ἀπὸ μιὰ βρυσούλα ντενεκεδένια καὶ ἐπάνω στὸ στρίποδο, μιὰ καθαρὴ πετσέτα, θά ἦσαν ὅ,τι χρειάζεται γιὰ τὴν ἡσυχία καὶ τὸ ξεκούρασμα τοῦ φιλοξενουμένου σου πού, ἔτσι δὲν θά ἔδινε καὶ βάρος μέσα στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ ἢ καὶ σὲ κανέναν ἀπολύτως καὶ οὔτε καὶ ὁ ἴδιος φιλοξενούμενος θά ἠγοχλεῖτο ἀπὸ κανέναν. Βάλε καὶ ἓνα πτυσσόμενο τραπεζάκι μὲ μιὰ καρέκλα δίπλα καὶ ἐπάνω μιὰ ἀγία Γραφή, καὶ ψηλὰ στὸν στοῖχο ἓνα Ἐσταυρωμένο μὲ τὸ κανδηλάκι. Ἐκεῖ μάλιστα στὸ περιποιημένο δωματιάκι θά ἐδέχετο Ὁ Ἱερεὺς καὶ τῶν ἐνοριτῶν ἀκροάσεις μὲ κάποια ἐλευθερία καὶ ἄνεσι. Δὲν ὑπάρχει λόγος ὁ Δεσπότης ἢ ὁ Ἱεροκῆρυξ νὰ εὐρίσκωνται μέσα στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ πῶχει τὴν οἰκογένειά του, τὰ βάσανά του, τὶς σπιτικές του ἀκαταστασίες καὶ νὰ τρέμη μήπως τὰ πρόσωπα πού σέβεται καὶ ἀγαπᾶ φύγουν δυσαρεστημένα. Πέτρες ἔχεις στὸ Χωριό, λίγος χῶρος ΧΧΧ μπορεῖ νὰ διατεθῇ γιὰ τὸ φιλόξενο δωμάτιο τοῦ Ναοῦ σου. Βάλτο μπροστὰ καὶ κτίστο καὶ θά ἰδῆς πὼς τὸ παράδειγμά σου θά τὸ μιμηθοῦν ὅλοι. Δὲν χρειάζονται πολλὰ ἔξοδα. Μονάχα μιὰ θέλησι καὶ μιὰ δική σου ἀτομικὴ θυσία ἐν ἀνάγκῃ. Εἶναι ἀλήθεια πὼς δύσκολα μπορεῖ νὰ συνεννοηθῇ κανεὶς μὲ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Ἐπιτρόπους. Ἐσὺ ὅμως μὲ μιὰ καλὴ ἐξήγησι στὸ Δεσπότη σου, θά ἔχῃς τὴν ὑποστήριξί του, ὅποτε δὲν γεννᾶται ζήτημα ψήφων τῶν Ἐπιτρόπων τοῦ Ναοῦ. Ἐνα εὐπρεπὲς δωματιάκι δίπλα στὸ Ναὸ σου ἢ κάπου ξεχωριστά, πού θά χρησιμεύσῃ σὰν φιλόξενη φωλιὰ ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ τὸ συντομώτερο, ἂν δὲν ὑπάρχῃ. Στὰ Χωριά δύσκολα ὁ Δεσπότης καὶ ὁ Ἱεροκῆρυξ μποροῦν νὰ περιοδεύσουν μὲ ἄνεσι στοιχειώδη πού ζητοῦν ἐπάνω ἀπὸ τὴν τροφὴ ὁ κουρασμένος ὄργανισμός. Ἡ ὑπερέντασις τῶν νεύρων ἐπιβάλλει ἡρεμὸν ὕπνον, ἀπόλυτον ἡσυχίαν γιὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ συνέχισις τῆς περιουσίας. Θά κάμῃς, λοιπόν, διπλὸ καλὸ μὲ τὸ χτίσιμο τοῦ φιλόξενου δωματίου μὲ ἔξοδα τῆς Ἐκκλησίας σου καὶ μὲ προσωπικὴ ἐργασία τῶν ἐνοριτῶν σου γιὰ νὰ στοιχίσῃ ἐλάχιστα.

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ Χ.

«ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΑΔΟΛΕΣΧΙΑΣ»

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΠΙΣΤΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ
ΨΥΧΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΙΩΔΗ

Α Π Ο Τ Η Ν Ε Ξ Ο Δ Ο

Ὑπὸ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Στὴν ψυχὴ τοῦ ἀχάριστου ἀνθρώπου δὲν ἔχουνε καμμιάν ἐπίδραση οἱ προηγούμενες εὐεργεσίες.

«Ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἰγύπτου, ὃς οὐκ ἤδει τὸν Ἰωσήφ». Ἀναστήθηκεν ἄλλος βασιληᾶς νὰ κυβερνᾷ τὴν Αἴγυπτο, πού αὐτὸς δὲν ἐγνώριζε καθόλου τὸν Ἰωσήφ. (Ἐξόδου α', 8).

Ὁ βασιληᾶς λοιπὸν αὐτός, δὲν εἶχεν ἄραγες ἀκουστά τίποτα γιὰ τὸν Ἰωσήφ καὶ γιὰ τὰ κατορθώματά του; δὲν εἶχε μάθει τίποτα γιὰ τὴ σύνεση τοῦ Ἰωσήφ; δὲν εἶχεν ἀκούσει τίποτα γιὰ τὴν πιστὴ του δούλευση; οὔτε καὶ γιὰ τὴν προσεκτικὴ του προνόηση καὶ κηδεμόνεψη; Τίποτα λοιπὸν δὲν εἶχε μάθει γιὰ τὴν ὑπέροχη καὶ τὴν οἰκονομικώτατη πρόβλεψή του καὶ διοίκησή του, μὲ τίς ὁποῖες διεφύλαξε ἀπὸ τὴν πανολεθρία τοῦ λιμοῦ ὅλο τὸ βασίλειό του;

Καὶ ὅμως ἓνας βασιληᾶς ποτέ του δὲν πρέπει ν' ἀγνοῇ τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας του, καὶ μάλιστα τὴν πρόσφατη καὶ αὐτῶν πού ὑπῆρξαν οἱ τελευταῖοι προκάτοχοι τοῦ θρόνου του. «Ἐτελεύτησεν ὁ Ἰωσήφ». Ἀπόθανεν ὁ Ἰωσήφ (Ἐξοδ. α', 8). Πραγματικὰ εἶχε γίνεαι αὐτό. Ἡ θύμηση ὅμως τοῦ Ἰωσήφ ἔπρεπε νὰ διασώζεται ἀνάμεσα στοὺς Αἰγυπτίους αἰώνιᾳ. «Ἐτελεύτησαν πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ»· ἀπόθαναν ὅλα τ' ἀδέλφια του. Οἱ ἀπόγονοι ὅμως καὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῶν ἀδελφῶν του διέμεναν ἀκόμη στὴν Αἴγυπτο. Καλὰ παιδιὰ, καλῶν γονηγῶν. Καὶ καλοὶ πάροικοι καὶ ὑπήκοοι τοῦ βασιλείου τῆς Αἰγύπτου.

«Ἐτελεύτησε πᾶσα ἡ γενεὰ ἐκείνη». Ἐξεκλήρισεν ὅλη ἐκείνη ἡ γενεά. Ἄλλὰ στὸ πέρασμα μιᾶς ἀνθρώπινης γενεᾶς ἐξοῦσαν ἀκόμη πολλοὶ γηραλέοι, ποὺ εἶχαν ἰδῆ μὲ τὰ μάτια τους τὴν ἐγκατάσταση καὶ τὴ συνοίκηση τοῦ Ἰακώβ στὴ χώρα τῆς Γεσσέμ καὶ πολλότατοι ἦσαν ἐκεῖνοι ποὺ στὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ εἶχαν ἀκούσει νὰ λένε γι' αὐτὸν καὶ γιὰ τὴ γενεὰ του, ὅσοι τοὺς εἶχανε προφτάσει ζωντανούς, ὅταν ὁ Φαραὼ Ἀμένωφισ ἢ Ἀλεγχέρσης ἢ Ἀχωρις, ὅπως ἄλλοι τὸν λένε, ἄρχισε νὰ καταδυναστεύη καὶ νὰ καταπιέζῃ τοὺς Ἑβραίους. Σαρανταδύο μόνον χρόνια εἶχανε περάσει ἕως τότε ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Λευῖ. Καὶ ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Ἰωσήφ ποὺ εἶχεν ἀποθάνει προτῆτερα, εἶχανε περάσει μόνον πενήντα ὀκτῶ χρόνια. Ὡστε καὶ αὐτόπτες ἀκόμη ὑπῆρχαν, μὰ καὶ ἀκουστὰ θάχανε γιὰ τὸν πρόσφατο λιμὸ ποὺ ἔταλαιπώρησε τὸ ἔθνος τους· καὶ γιὰ τὴ θαυμαστὴ φρόνηση τοῦ Ἑβραίου, ποὺ τοὺς ἐπιτρόπευσε καὶ τοὺς ἔσωσεν ἀπὸ τὴ λιμοκτονία καὶ τοὺς ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὸν ἀφανισμό.

Ρώτησε λοιπόν, Βασιλέα μου, τοὺς γεροντότερους ἀπὸ τὸ Βασίλειό σου. Ρίξε ἓνα βλέμμα σου στὰ μεγάλα κτίρια καὶ στοὺς σιτοβολῶνας καὶ τίς σιταποθῆκες τριγύρω σου· διάβασε τοὺς παληοὺς κώδικες τοῦ Βασιλείου σου καὶ τὰ διάφορα δημόσια ἔγγραφα καὶ ὑπομνήματα· βάλε μὲ τὸ νοῦ σου καὶ λογάριασε σέ πόσο πλουτισμὸ καὶ σέ πόσο μεγαλεῖο σέ ὠδήγησε καὶ σέ ἀνέβασε ἡ περίφημη ἐκείνη οἰκονομικὴ ἐπιτρόπηση ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ. Καὶ μὴ γίνεσαι βαρὺς καὶ ἄδικος στὸ γένος αὐτὸ τῶν Ἑβραίων, γι' αὐτὸ καὶ μόνο τὸν λόγο, ἐπειδὴ «οὐκ ἤδεις τὸν Ἰωσήφ», δὲν τὸν ἐγνώρισες τὸν Ἰωσήφ, κι' ἐπειδὴ δὲν ἦσουν αὐτὸν σύγχρονός του.

Ἄλλοίμονον ὅμως! Πόσον εὐκολὰ σβύνει ἀπὸ τὴ μνήμη τῶν ἀνθρώπων ἡ εὐγνωμοσύνη γιὰ τὰ καλὰ καὶ

γιατί τις ευεργεσίες που τους έχουν κάνει! Ἡ ἀχαριστία δὲν ἔχει μάτια γιὰ νὰ ἰδῆ· οὔτε νοῦ γιὰ νὰ στοχασθῆ· οὔτε θυμητικὸ γιὰ νὰ θυμηθῆ· οὔτε καρδιά γιὰ νὰ εὐγνωμονήσῃ· οὔτε καὶ σπλάγχνα γιὰ νὰ συμπονήσῃ καὶ γιὰ νὰ ἐλεήσῃ. Αὐτὴ ἀνταμείβει μὲ ἀπέχθεια τις ὑπηρεσίες καὶ τις καλωσύνες πού τῆς ἔκαμαν. Μὲ μῖσος τὴν ἀγάπη. Μὲ κατατρεγμούς τῆ βοήθεια. Μὲ ζημίες καὶ μὲ βλάβες τὴν ὠφέλεια πού τῆς προξένησαν. Καὶ δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον βαρύτερος, βιαιότερος καὶ καταστροφικώτερος ἄλλος ἐχθρὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον πού ευεργετήθηκε, σὰν τύχη νὰ εἶναι ἀχάριστος!

**Ἄλογιαστο καὶ ἀνοητότατο πολιτικὸ διαβούλιον
τοῦ βασιλέα Φαραώ.**

Δὲν εἶναι μόνον ἀχάριστος ὁ Φαραώ αὐτὸς στὸ γένος τῶν Ἑβραίων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὸν τρόπον πού ἐκινήθησαν ἐναντίον του, φαίνεται βασιλέας ἀπολίτευτος καὶ ὅλως διόλου ἀνόητος καὶ χωρὶς κρίση.

Ἐσκέφθη καὶ τ' ἀποφάσισε νὰ ἐξολοθρέψῃ ὅλως διόλου ἓνα πλῆθος ἀπὸ καλοὺς, πιστοὺς καὶ χρήσιμους ὑπηκόους του, πού μὲ τὴν νομαδική τους ζωὴ καὶ μὲ διάφορες ἄλλες τέχνες καὶ ἐργασίες τους, εἶναι χρήσιμοι καὶ στολιζοῦνε τὸ βασίλειόν τους. Θέλει νᾶναι μεγάλος βασιλέας· καὶ ὅμως ζητᾷ νὰ περιορίσῃ καὶ νὰ κουτσουρέψῃ τὸ μεγαλεῖο τοῦ Κράτους του. Μοιάζει μὲ τὸ κταπόδι πού τρώει τὰ πλοκάμια του, ἢ ἀκόμη καὶ κάτι πολὺ χειρότερον. Μοιάζει καλύτερα μ' ἓνα μανιακόν, πού ἐπάνω στὸ παροξυσμὸ τῆς λύσσης του κατασπαράζει μόνος του τὸ κορμὶ του.

Ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος σπουδάζει νὰ κατοχυρώσῃ τὸ βασίλειόν του μὲ ἰσχυρὰ καὶ μὲ δυσκολόπαρατα φρούρια κατὰ τῶν ἐχθρῶν του περίγυρα, καὶ γι' αὐτὸ ἐφρόντισε νὰ κτίσῃ τὴν «Πειθὼ καὶ τὴν Ραμεσσή καὶ τὴν Ὦν, πού τῆ λένε καὶ «Ἡλιούπολι» (Ἐξοδ. α', 11). Καὶ

ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος δὲν βάζει στὸ νοῦ του πὼς τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ δίνει τὶς φρουρές· καὶ δὲν στοχάζεται πὼς οἱ ἄνδρες εἶναι τὰ στερεώτερα ὄχυρά τῶν πόλεων· καὶ ὅτι, μὰ τὴν ἀλήθειαν, τὰ στήθια προστατεύουνε τὰ τείχη περισσότερον παρὰ ὅσο προστατεύουνε τὰ τείχη τὰ στήθια. Στοχάζεται μονάχα, μήπως τυχὸν τοῦ συμβῆ κανένας πόλεμος κι' εὐρεθοῦνε νᾶναι τόσο πολλοὶ Ἑβραῖοι ἀνάμεσα στὸ λαό του. Ἄλλὰ σὲ τέτοιες πολεμικὲς περιστάσεις τὸ τελευταῖο αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο ποῦ πρέπει νὰ τὸ εὐχεται, περισσότερο ἀπὸ καθεὶ ἄλλο, ἓνας φρόνιμος βασιλέας· τὸ νὰ βλέπη δηλαδὴ πὼς οἱ λαοὶ του εἶναι πλῆθος πολὺ, σὰν μερμηγγία. Σκέπτεται μονάχα πὼς οἱ Ἑβραῖοι δὲν ἀγαποῦνε πολὺ τοὺς Αἰγυπτίους. Μὰ στὸ χέρι σου, βασιλέα μου, εἶναι μὲ τὴν ἐπιείκεια, μὲ τὴν ἀρετὴ, μὲ τὴν δικαιοσύνη, καὶ μὲ τὴν καλωσύνη καὶ τὴν ἀμεροληψία, καὶ μὲ τὸ νὰ προστατεύῃς τοὺς Ἑβραίους ἐνάντια στοὺς θρασύτερους ἀπὸ τοὺς ἄρπαγες καὶ πλεονέκτες Αἰγυπτίους, νὰ τοὺς ἔχῃς καὶ τοὺς Ἑβραίους αὐτοὺς φίλους σου πιστοὺς καὶ πρόθυμους, καὶ καλοὺς στρατιῶτές σου καὶ σὲ κάθε σου περίστασι ἀφωσιωμένους δούλους σου, καὶ δουλευτές σου!

Ὑποπτεύεται, μήπως τῆ στιγμῇ ποῦ θὰ ξεσπάσῃ τυχὸν κανένας πόλεμος ἐνωθοῦνε καὶ οἱ Ἑβραῖοι μὲ τοὺς ἐχθροὺς του; Μὰ γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο θᾶπρεπε στὸν καιρὸ τῆς εἰρήνης νὰ μὴν τοὺς καταδυναστεύῃ καὶ νὰ μὴν τοὺς τυραννῇ, ἀλλὰ νὰ τοὺς περιποιεῖται καὶ νὰ τοὺς περιθάλπῃ, γιὰ νὰ τοὺς κερδίσῃ ἔτσι, καὶ νὰ τοὺς ἔχῃ φίλους του καὶ συναγωνιστὲς καὶ σύμμαχούς του. Χωρὶς καμμίαν ἀμφιβολία, σὲ μιὰ τέτοια περίστασι, οἱ Ἑβραῖοι θᾶπαιρναν στὰ χέρια τους τὰ ὄπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Αἰγύπτου, ποῦ τοὺς εἶναι πλέον πατρίδα τους, καὶ ποῦ σ' αὐτὴν κι' ἐγεννήθησαν κι' ἐμεγάλωσαν. Σ' αὐτὴν ἔχουνε τώρα καὶ τὰ κτήματά τους καὶ τὴν περιουσία τους· καὶ σ' αὐτὴν καὶ τὶς γυναῖκες των καὶ τ' ἀγαπημένα των παιδιὰ.

Μὰ θὰ μοῦ εἰπῆτε, πὼς οἱ Ἑβραῖοι εἶναι ἀλλόφυλοι καὶ ἀλλόθρησκοι πρὸς τοὺς Αἰγυπτίους. Εἶναι σωστό βέβαια αὐτό. Ἀλλὰ ἀλλόθρησκοι καὶ ἀλλόφυλοι εἶναι οἱ Ἑβραῖοι αὐτοὶ καὶ μὲ κάθε ἄλλο ἔθνος, πού θὰ ἐξεστράτεψε πολέμιο καὶ ἐχθρικὸν ἐναντίον τῆς Αἰγύπτου. Ἄλλως τε, τὸ ὅτι χρόνια πολλὰ τώρα ἔχουνε μείνει κι' ἔχουνε κατοικήσει στὴν Αἴγυπτο, εἶναι φυσικὸ ἢ παραμονή τους καὶ ἢ διατριβή τους αὐτὴ νάχη ἐξοικοιώση τοὺς Ἑβραίους μὲ τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ νάχη κάνει τὴν ψυχρότητα πού τοὺς γεννᾷ ἢ ἀλλοφιλία τους καὶ ἢ ἀλλοθρησκεία τους περισσότερο μαλακὴ πρὸς αὐτούς, παρά σ' ἄλλους ἄλλοῦ. Ὡστε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ προκύπτει καὶ φαίνεται, πὼς ἡ γνώμη τοῦ Φαραῶ οὔτε φρόνιμη καὶ καλοζυγιασμένη ἦτανε, οὔτε καὶ σύμφωνη μὲ τὴν πολιτικὴ λεγόμενη σύνεση.

Ἐκτὸς δὲ ἀπ' αὐτὰ πού εἶπαμε, ποιούς ἄραγες τρόπους καὶ ποιά μέσα χρησιμοποιεῖ ὁ βασιλέας αὐτὸς γιὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν πρόθεσή του αὐτὴν; Γιὰ νὰ λιγοστέψῃ τὸν Ἑβραϊκὸ πληθυσμὸ αὐξάνει τίς ἀναγκαστικὰς ἐργασίας εἰς τὸ γένος καὶ τὸ ἐπιβαρύνει μὲ κόπους. Καὶ δὲν ἔχει τὴν προβλεπτικότητά ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος νὰ διακρίνῃ, ὅτι πολὺ περισσότερο ἀπὸ κάθετὶ ἄλλο οἱ κόποι καὶ οἱ μόχθοι τοῦ δύσκολου καὶ τοῦ ἐπιπονου βίου στηρίζουνε καὶ δυναμώνουνε περισσότερο τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων. Κι' ἔτσι, οἱ Ἑβραῖοι καταλαιπαυροῦμενοι στὶς οἰκοδομὰς τῶν πόλεων καὶ τῶν φρουρίων, καὶ στὸν πηλὸ καὶ στὴν πλινθοκατασκευὴ καὶ σ' ἄλλες τέτοιες κουραστικὰς δουλειὰς, ἐχαλύβδωναν τὰ κορμιά τους καὶ τᾶκαναν σιδερένια κι' ἐγίνονταν μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ρωμαλεώτεροι καὶ ἀνθεκτικώτεροι καὶ δραστηριώτεροι πολὺ ἀπὸ τοὺς ράθυμους, τοὺς φυγόπονους, τοὺς θηλυδρίες, καὶ σπάταλους καὶ τρυφηλοὺς Αἰγυπτίους.

Ἀντίθετα ἐπολιτεύθηκεν ὁ Κῦρος κατόπιν, ἔπειτα ἀπὸ ἀρκετὸ καιρὸ καὶ ἄφησε νὰ ζῆ μὲ ἄνεση καὶ στὴν

καλοπέραση και να καταγίνεται σὲ διασκεδάσεις και στὰ παιγνίδια και στὰ καπηλειὰ και σ' ἄλλες τέτοιες ταπεινὲς ἀσχολίες τὸ Ἔθνος ἐκεῖνο, πού ἤθελε νὰ τὸ κρατῆ ὑποχείριο και πειθαρχικὸ και ὑποταγμένο μὲ ἀσφάλεια στὴν ἐξουσία του.

Κι' ἓνα ἄλλο ἀκόμη μέσο μεταχειρίσθηκεν ὁ Φαραώ, γιὰ νὰ ἐξολοθρεύσῃ τὸ Ἑβραϊκὸ γένος. Ἐπρόσταξε δηλαδή στὶς μαμές νὰ θανατώνουν ὅλα τὰ ἀρσενικὰ παιδιὰ τῶν γυναικῶν. Μέσον, πού ἦτανε ἀπαίσιο και σκληρόκαρδο και βάρβαρο· ἀλλὰ και ἀνώφελο και δυσκολοπραγματοποιήτο και κάθε ἄλλο παρά συντελεστικὸ στὸ σκοπὸ του. Γιατὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἀπάνθρωπη αὐτὴ ἐνέργεια και ἡ τέτοια θηριωδία νὰ φονεύουνε δηλαδή τὰ νεογέννητα ἀθῶα και ἄκακα βρέφη δὲν ἐγέννηκεν ἀποδεκτὴ εἰς τὰ γεμᾶτα ἀπὸ φυσικὴ τρυφερότητα και εὐσπλαγχνία γυναικεῖα τοὺς σπλάγχνα· ἀπὸ τὸ ἄλλο δὲ μέρος, και οἱ Ἑβραῖες μητέρες δὲν ἔπαιρναν τίς Αἰγύπτειες μαῖες γιὰ ν' ἀπογεννοῦν.

Ἄς ὑποθέσωμε ὅμως, πὼς τὰ μέσα πού εἶπαμε θὰ ἦτανε, ἀποτελεσματικὰ και πὼς θὰ τὸ κατώρθωνε ὁ Φαραώ νὰ πραγματοποιήσῃ μ' αὐτὰ τὸ σκοπὸ του. Ποιὰ ἦτανε ἡ ὑπόνοιά του; Ἡ ὑπόνοιά του ἦτανε, μήπως ὅταν ὑπερπληθύνουνε κάποτε οἱ Ἑβραῖοι ὑπερσχύσουνε και ἐπιτύχουνε ἔτσι νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο και νὰ διαλέξουν ἄλλο μέρος τῆς γῆς γιὰ νὰ κατοικήσουν. Ὁ ἴδιος τὸ εἶπε· «Μήποτε πληθυνθῆ τὸ Ἑβραϊκὸν γένος... και ἐκπολεμήσοντες ἡμᾶς ἐξελεύσονται ἐκ τῆς γῆς». Μήπως πληθύνῃ ἡ Ἑβραϊκὴ φυλὴ... και ἀφοῦ μᾶς νικήσουν, φύγουνε ἀπὸ τὸν τόπον αὐτόν. (Ἐξόδ. α', 19).

Δὲν ἤθελε λοιπὸν ὁ Φαραώ ν' ἀποστερηθῆ ἡ χώρα του τὸν λαὸ αὐτόν· «Μήποτε ἐξελεύσονται ἐκ τῆς γῆς». Μήπως ἐγκαταλείψουνε τὴν χώρα. Αὐτὸς ὅμως, μὲ τὰ ὅσα πράττει, δὲν κάνει τίποτε ἄλλο, παρά φροντίζει και ἐνεργεῖ και μεθοδεύεται νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ

πρᾶγμα, πού φαίνεται πῶς δὲν τὸ θέλει· πῶς δηλαδή θ' ἀποστερηθῆ τὸν λαὸν αὐτόν. Γι' αὐτὸ καταδυναστεύει βαρειαὶ καὶ σκληρὰ τὸν λαὸν αὐτόν· γι' αὐτὸ τοῦ ἐπιβάλλει τὰ βίαια καὶ δυσκολοβάστακτα ἔργα· γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀγγαρεῖες καὶ ὁ πηλὸς καὶ οἱ πλινθοκατασκευές καὶ τὸ σύναγμα καὶ τῶν ἀχύρων αὐτῶν, ἀκόμη πού τοὺς ἐπέβαλε· γι' αὐτὸ καὶ ὁ φόνος τῶν ἀρσενικῶν παιδιῶν γιὰ νὰ ἐξαφανισθῆ τέλος πάντων τὸ γένος αὐτό.

Ἄλλὰ ποῦ λογική; καὶ ποῦ μυαλό; Σὺ ἐκλέγεις ἓνα τρόπο πού μ' αὐτόν θά συμβῆ στὸ τέλος αὐτὸ πού φοβᾶσαι μήπως συμβῆ. Σὺ ἀγωνίζεσαι νὰ ἐξαφανίσης τοὺς Ἑβραίους ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς γῆς, ὅταν ὑποπτεύεσαι, ὅπως ὁ ἴδιος τὸ λές, «Μήπως ἐξελεύσονται ἐκ τῆς γῆς». Ἄλλὰ ἀπὸ τὸ νὰ ἐξαφανισθοῦνε καὶ ἀπὸ τὸ νὰ φύγουνε, ἴσαμε τὴν στέρηση πού φοβᾶσαι καὶ ὑποπτεύεσαι καὶ γι' αὐτὸ πολιτεύεσαι καὶ ἀγωνίζεσαι νὰ τὴν ἐμποδίσης, ποιά διαφορὰ βρίσκεις; Ἐπειδὴ ἐπὶ τέλους τί γυρεύεις; ἢ θέλεις, Βασιλέα μου, νάχης τοὺς Ἑβραίους αὐτοὺς κατοίκους τῆς χώρας σου, ἢ ὄχι. Κι' ἂν μὲν τοὺς θέλῃς, γιατί ζητᾶς νὰ τοὺς ἐξαφανίσης; Κι' ἂν ὄχι, γιατί τότε φοβᾶσαι μήπως φύγουν; «Ἐξελεύσονται ἐκ τῆς γῆς ἡμῶν», θ' ἀπομακρυνθοῦνε ἀπὸ τὴ χώρα μας. Ἄλλὰ ἄς φύγουνε. Ἐνα ἀπὸ τὰ δυὸ συμβαίνει· εἴτε εἶναι τιποτένοιοι καὶ ἀναδροὶ καὶ ἀνάξιοι λόγου· καὶ τί φοβᾶσαι τότε ἀπὸ τέτοιους ἀνθρώπους, εἴτε μείνουν, εἴτε καὶ φύγουν; Ἡ εἶναι ἄξιοι ἀνθρώποι καὶ γεροί: κι' ἐφ' ὅσον εἶναι τέτοιοι, τὸ χρέος σου εἶναι νὰ τοὺς ἀγαπᾶς καὶ νὰ τοὺς περιποιεῖσαι, καὶ νὰ τοὺς φέρεσαι μὲ εὐμένεια καὶ μὲ φιλανθρωπία, γιὰ νὰ τοὺς ἔχῃς.

Νά, ποιά εἶναι ἡ πολυθρύλλητη πολιτικὴ τοῦ κόσμου, πού εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ της καὶ ἀσύνητη καὶ ἀφρονέστατη καὶ ἀντιμάχεται μὲ τὸν ἑαυτό της. Συσταίνει συχνὰ αὐτὸ πού δὲν θέλει· καὶ ἐξ ἀντιθέτου ἀναιρεῖ παρανοϊκά, ἐκεῖνο ἀκριβῶς πού θέλει. «Φησὶν

Κοντά στον Δημιουργό

**ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΟ ΥΠΟΒΛΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΜΑΣ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΤΑΣΞΩΣ
Η ΕΠΟΧΗ ΠΟΥ ΜΑΣ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΤΗΝ ΘΕΙΑ ΓΑΛΗΝΗ**

Πρὸς τὸν δρόμο τῆς ταπεινῆς φάτνης

Φθινόπωρο. Ἐνα κατώφλι στὸ πέρασμα τῆς ζωῆς. Μοσχοβολοῦν ἀκόμη τὰ ἄνθη ἢ ἀτμόσφαιρα ὅμως ἀναδίνει τὸ ἄρωμα μιᾶς μελαγχολίας καὶ θλίψεως. Κάτω ἀπὸ τὴν φθινοπωρινὴ αὐτὴ ἀτμόσφαιρα αἰσθανόμεθα τὸν ἑαυτὸ μας διαφορετικὸ. Μιὰ ἀλλαγὴ στὴν σκέψι καὶ τὴν ψυχὴ μας. Ἀποστρατεύομε τὴν βιαιότητα τῶν τρόπων μας καὶ ἀναζητοῦμε τὴν λεπτότητα καὶ τὴν εὐγένεια. Σταματοῦμε μπροστὰ στὰ δένδρα καὶ στὸ φυλλορροήμᾶ τους ὡσὰν ν' ἀκοῦμε ν' ἀντηχῆ μέσα μας τὸ «ἄωμοι ἐν ὁδῷ ἀλληλούϊα». μιᾶς σφριγηλῆς ὡς χθὲς νεκρωμένης ὅμως σήμερα ζωῆς. Ὁ θρῆνος τοῦ Μιλλεβουᾶ γίνεται μιὰ δλόκληρη σιγανὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία. Στους πένθιμους αὐτοὺς τόνους τῆς φύσεως αἰσθανόμεθα τὴν ψυχὴ μας σὲ μιὰ ἀνάτασι. Μᾶς ἀγκαλιάζει μιὰ ἐλαφρὴ πνοὴ καὶ γύρω μας ἀπλώνεται ἡ περισυλλογὴ. Εἴμεθα οἱ ἄνθρωποι ποὺ ἀσφαλῶς δὲν ἤμασθαν χθὲς. Ἀντικρύζομε ὑπὸ διαφορετικὸ πρῖσμα τὸ κάθε τι καὶ αἱ ἐκδηλώσεις μας γίνονται διαφορετικώτερες κι' αὐτές. Κάτι μᾶς σέρνει περισσότερο πρὸς ἓνα ἄλλο κόσμο. Εἶναι ὁ κόσμος μὲ τὸ ἀκατάλυτο θρησκευτικὸ περιεχόμενό του. Ἡ μορφή τοῦ Χριστοῦ προβάλλει στους ὄραματισμούς τῆς σκέψεως καὶ τῆς ψυχῆς μας ζωηρότερα καὶ παραστατικώτερα. Καὶ τὴν ἀγκαλιάζομε μὲ πάθος καὶ μὲ δίψα μιᾶς ἄλλης ἀνώτερης καὶ διαρκέστερης ζωῆς. Ἡ χριστιαν-

ὁ παράνομος τοῦ ἀμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ». Λέγει ὁ παράνομος πὼς πέφτει μόνος του στὴν ἀμαρτία... «Οὐκ ἤβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθῆναι». Δὲν ἠθέλησε νὰ καταλάβῃ τὸ ἀγαθόν. «Λόγοις γὰρ κέχρηται τῆς ἀληθείας γεγυμνωμένοις, καὶ δόλω συμπεπλεγμένοις· συνιδεῖν δὲ τὸ πρέπον οὐ βούλεται» Γιατὶ μεταχειρίζεται λόγια ποὺ εἶναι γυμνὰ ἀπὸ τὴν ἀλήθεια καὶ εἶναι ἀνακατωμένα μὲ δόλο· καὶ δὲν θέλει νὰ καταλάβῃ τὸ σωστό.

Μετάφρ. ΘΕΟΔΟΣΗ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

νική ποίησης ὡς βάθος καὶ ὡς ἔκφρασις ἀπλῶι μίαν δικήν της πνοή καὶ σφραγίδα. Εὐλογημένη ἡ ἐποχὴ αὐτῆ τοῦ φθινοπώρου. Μᾶς ὑπενθυμίζει πὼς πλησιάζει ὁ χειμῶνας καὶ μὲ αὐτὸν τὸ τέλος ἑνὸς σταθμοῦ τῆς ζωῆς μας. Μιὰ ὑπόμνησις γιὰ νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι σὲ κάθε ἀπρόοπτο ἀλλὰ καὶ σὲ κάθε πού εἶναι γραμμένο ἀπὸ τὴν μοῖρα μας. Στὴν ἀτμόσφαιρα πού δημιουργεῖ ἡ λεπτότης τῆς φύσεως καὶ τὸ βαλσαμικὸ ἄρωμα τῆς χριστιανικῆς πνοῆς καὶ ποιήσεως ὄλο καὶ προσπαθοῦμε νὰ ἀπομακρυνθοῦμε ἀπὸ τὴν φρίκη τῶν πολέμων καὶ ἀπὸ τὴν ἰδέαν τῆς ἀλληλοσφαγῆς καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐξουτώσεως. Τὰ πρῶτα σύννεφα ρίχνουν στὴν ψυχὴ μας τὸν πέπλο μιᾶς λησμοσύνης τοῦ ὑλιστικοῦ πυρετοῦ. Καὶ ἀναζητᾶμε τὰ φθινοπωρινὰ πρωτοβρόχια ὡσὰν ἕνα μεθυστικὸ τραγοῦδι καὶ ὡσὰν μιὰ ἀνακουφιστικὴ δροσιὰ ζωῆς. Καθὼς σκυμμένοι μπροστὰ στὸ παράθυρο παρακολουθοῦμε τὸ τρελλὸ κυνήγι τῶν συννέφων ξυπνᾶ στὴν μνήμη μας κάποιον τραγοῦδι τοῦ τρυφεροῦ ποιητοῦ τοῦ Πειραιῶς τοῦ Λάμπρου Πορφύρα. Ὁ θρῆνος γιὰ τὴν πεθαμένη ἀδελφοῦλα του

Ἔξω βαρὺ μονότονον ψυχάλισμα
δέρνει τὴ στέγη μας κι' ἀντάμα
τὰ πράγματα πού ἀγίασανε τὰ χέρια σου
ἀρχίζουν ἕνα κλάμα κι' ἕνα κλάμα.

Ἔνα κλάμα αἰσθανόμεθα νὰ πνίγη κι' ἐμᾶς. Ἡ σκέψις μας κυλᾶ ταυτόχρονα πρὸς τὰ θλιβερὰ σχέδια ἐκείνων πού ἔθεσαν πάνω ἀπ' ὄλα τὸν ὄλεθρο καὶ τὴν καταστροφὴ γιὰ τὴν πρόσκαιρην καὶ μάταιην οὐσιαστικὰ ἐπικράτησι ἰδικῶν των ὠρισμένων σκοπῶν καὶ συμφερόντων. Οἱ πόλεμοι, τὰ ἀτομικὰ ὄπλα, οἱ πύραυλοι... Ἔνας καταστροφικὸς πυρετὸς παντοῦ. Ἡ Φθινοπωρινὴ ὡς τόσο γαλήνη καταβιβάζει καὶ ἀμβλύνει τὸν πυρετὸ τῶν αἰσθήσεών μας καὶ μᾶς ὀδηγεῖ πρὸς μιὰν ἡρεμὴ καὶ ψυχραίμη ἀντιμετώπισι τῆς πραγματικότητος. Μωροὶ καὶ τυφλοὶ ὅσοι ἐπιδιώκουν τὸ ἔργο τῆς καταστροφῆς τῆς ἀνθρωπότητος ὅταν προβάλλει ὀλόφωτο καὶ ἀκατάλυτο στὸ πέρασμα τῶν αἰῶνων τὸ ἔργο τῆς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ.

Ἄνάμεσα ἀπὸ τὴν προβολὴ τῆς θείας δημιουργίας ἀφίνουμε τὸν ἑαυτὸ μας νὰ πλανηθῇ ὑπὸ τὴν φθινοπωρινὴν ἀτμόσφαιρα μίαν στίς ὁμορφίαις καὶ τίς συγκινήσεις πού μᾶς δίδει ἡ θρησκεία. Οἱ ἥρωες τῆς πίστεως καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ μᾶς καθηλώνουν ἀθέλητα σὲ μιὰ ἔκστασι καὶ σὲ μιὰ ὑποβλητικότητα. Ἡ ἐποχὴ αὐτῆ τοῦ φθινοπώρου εἶναι ἐκείνη κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ χριστιανικὴ θρησκεία μᾶς προετοιμάζει καὶ προλειάίνει τὴν ἀτμόσφαιρα πού ὀδηγεῖ πρὸς τὸ

θαῦμα τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ εἰς τὴν πτωχὴ φάτιν τῆς Βηθλέεμ.

Ὑμνολογήσαμε τὸν μυροβλήτη ἅγιον ποῦ στάθηκε ἕνας ἡρωϊκὸς καὶ ἀτρόμητος στρατιῶτης τοῦ Χριστοῦ καὶ ἕνας παραστάτης πολῦτιμος τῆς ἑλληνικῆς ἐλευθερίας. Ἀλησμόνητη θὰ παραμένῃ πάντοτε ἡ συμβολὴ καὶ ἡ προστασία του γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι τῆς Θεσσαλονίκης. Ἦταν φθινόπωρο καὶ τότε. Χιονᾶτος ὁ ἅγιος καβάλα στὸ ἄτι του ἔκαμε τὴν ἐμφάνισί του μπροστὰ στὰ κάστρα ποῦ ποπολιορκούσαν οἱ στρατιῶται μας, γιὰ νὰ ἀποδώσῃ σ' ἕνα τυραννισμένο ὑπόδουλο λαὸ τὴν ἐλευθερία του. Καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ πολιοῦχου ἁγίου ἐνεψύχωσε καὶ ἐγιγάντωσε τὸν ἡρωϊσμὸ καὶ τὴν ἀποφασιστικότητά τῶν ἐλευθερωτῶν. Ἡ φθινοπωρινὴ ἐκείνη νύχτα ποῦ συνέπιπτε καὶ μὲ τὴν μνήμη τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παρέμεινε ἀλησμόνητος σταθμὸς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων μεγάλων ἀπελευθερωτικῶν ἀγώνων. Ἡ ἡρωϊσμὸς ὁ ἑλληνικὸς σύμμαχος μὲ τὴν πίστιν τὴν χριστιανικὴν ἔγραψε μεγαλειώδη σελίδα ἐθνικὴ καὶ θρησκευτικὴ. Ἐπίστευε ὁ ἀπελευθερωτικὸς στρατὸς ἀλλὰ καὶ ὁ σκλαβωμένος λαὸς ὁ ἑλληνικὸς ὅτι θὰ ἐπετελεῖτο τὸ θαῦμα. Ἐπίστευαν εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἅγιον τῆς μακεδονικῆς πρωτευούσης. Ὅσο καὶ ἂν δὲν ἐπιζητοῦμε νὰ ζωντανέψουμε ζωηρὰ καὶ νὰ ζήσουμε παληῆς σελίδες ἢ ἐποχὴ αὐτὴ τοῦ φθινοπώρου δημιουργῶντας μιὰ ψυχικὴ περισυλλογὴ μᾶς φέρνει ὄλο καὶ κοντήτερα πρὸς τὶς μορφὰς τὶς τρισάγιες τῆς χριστιανικῆς Θρησκείας καὶ πρὸς τὰ θαῦματά του. Δημιουργεῖται ὅσο σὲ καμμιά ἄλλη ἐποχὴ ἢ ψυχικὴ μας ἐπαφὴ μὲ τὴν πνοὴ τῆς θρησκείας καὶ μὲ τὸ ἀκατάλυτο περιεχόμενό της. Αἰσθανόμεθα πλησιέστερα τὸν ἑαυτὸ μας πρὸς τὰ θεῖα. Ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ καὶ τὰ τάγματα τῶν ἁγίων ἀσωμάτων ἀγγέλων ποῦ ἐορτάζουν τὶς ἡμέρες αὐτὲς τοῦ φθινοπώρου μᾶς δίνουν τὸν ὄραματισμὸ τοῦ μεγαλείου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν οὐρανίων δημιουργημάτων του. Ὑποδεχόμεθα μὲ εὐλαβικὴ συγκίνησι καὶ ψυχικὴ κατάνυξι τὴν Ἀειπάρθενο Θεομήτορα κατὰ τὰ Εἰσοδιά της εἰς τὸν ναόν.

Μιὰ ἀπὸ τὶς θεομητορικὲς ἐορτὲς τῆς φθινοπωρινῆς ἐποχῆς, ἢ ἐορτὴ τῶν Εἰσοδίων, ποῦ μᾶς συγκινεῖ καὶ τονώνει τὴν εὐλάβειά μας. Σὲ κάθε γωνία ἑλληνικῆς γῆς καὶ ἕνας μεγάλος ἢ μικρὸς ναὸς εἰς μνήμην τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας. Θαυματουργικὴ ἢ δυνάμις του παντοῦ. Καὶ ὅταν ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια μιὰ τραγικὴ φθινοπωρινὴ νύχτα ἐξέσπασε τὸ μῖσος τῶν ἄλλοδόξων κυριάρχων τῆς Πόλης κατὰ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ πληθυσμοῦ της καὶ οἱ ἐκκλησίες μετεβλήθησαν σὲ ἑρείπια ὁ ναὸς τῆς Παναγίας τῶν Εἰσοδίων τῆς μεγάλης κοινότητος τοῦ Σταυροδρομιοῦ ἔμεινε ἀπρόσβλητος καὶ ἀνέπαφος. Ἐφθασε ὡς τὴν πόρτα του ἡ ἀγριότης τοῦ ἐπιτι-

θεμένου ἀλλόδοξου ὄχλου, ἓνα θαῦμα ὁμως τὸν ἀπώθησε, τὸν ἐτρομοκράτησε καὶ διεφύλαξε τὸν ναὸν ἀπὸ τὴν καταστροφῆ.

*

Ἡ ψυχικὴ καὶ πνευματικὴ μας περισυλλογὴ ποῦ αἰσθανόμεθα ἀθέλητα κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτῆ τοῦ φθινοπώρου μᾶς φέρνει πίσω πρὸς ἀναμνήσεις ἑνὸς παλιοῦ καιροῦ ἀλλὰ καὶ μᾶς ἀποκαλύπτει μιὰ ζωντανὴ πραγματικότητα. Ἀγκαλιάζουμε νοσταλγικὰ τὶς ἀναμνήσεις καὶ ζοῦμε τὴν πραγματικότητά λυτρωμένη ἀπὸ τὸν πυρετὸ τῆς θορυβώδους ζωῆς. Ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ φθινοπώρου σὰν ἓνα θεῖο δῶρο γειμίζει τὴν ζωὴ καὶ τὴν ψυχὴ μας μὲ μιὰ γαλήνη καὶ ψυχραιμία. Ξαναβρίσκουμε τὸν ἑαυτό μας εἰς τὸν δρόμο τῆς θρησκείας καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ. Τὰ ἑλαφρὰ μύρα τῆς φύσεως ἀπλώνουν γύρω μας μιὰ βαλσαμικὴ πνοή. Καὶ τὴν ρουφᾶμε τὴν πνοὴ αὐτῆ μὲ τὸν πόθο νὰ γίνουμε οἱ ἄνθρωποι μὲ τὴν καλωσύνη, τὴν εὐγένεια, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν προσήλωσι πρὸς τὴν θρησκεία. Τὰ φθινοπωρινὰ βιολιὰ τῆς Φύσεως εἶναι ἡ γλυκεῖα καὶ στοργικὴ φωνὴ τοῦ δημιουργοῦ ποῦ μᾶς καλεῖ κοντὰ του...

ΒΑΣ. ΗΛΙΑΔΗΣ

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΙΡΗΝΑΙΟΥ
ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

ΤΟΜΟΙ 1—4

ΑΘΗΝΑΙ 1960

Πωλοῦνται εἰς τὰ Βιβλιοπωλεῖα
καὶ εἰς τὰ γραφεῖά μας,
ἀποστέλλονται δὲ καὶ ταχυδρομικῶς,
ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ἐκαστος τόμος τιμᾶται δρχ. 50.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟΝ «ΕΥΕΡΓΕΤΙΝΟ» Ἡ «ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΗΘΙΚΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΩΝ»

Ἄ Ο Θεός τιμωρεῖ τὴν ἀδικία.

Κάποιος Γέροντας πού κατοικοῦσε στὰ περίχωρα τῆς Νικόπολης, ἀφῆκε κληρονομιά στὸν Ἀββᾶ Γελάσιο τὸ κελλί του καὶ τὸ ἐλαιοπερίβολο τριγύρω του.

Ἐνας ὄμως γεωργὸς πού ἐσυγγένευε μὲ τὸν μακαρίτη τὸ Γέροντα, παρουσιάσθηκε στὸ Βακάτο, τὸν προεστὸ τῆς Νικόπολης, καὶ τοῦ ἐζήτησε νὰ πάρη στὴν κατοχή του τὸν τόπο, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦτανε ὁ νόμιμος κληρονόμος.

Ἄ Ο Βακάτος λοιπόν, στὴν ἀρχή, ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν Ἀββᾶ Γελάσιο νὰ παραδώσῃ καὶ νὰ γυρίσῃ πίσω στὸ γεωργὸ τὴν κληρονομιά πού ἐπῆρε. Ἐπειδὴ ὄμως αὐτὸς δὲν τὸ παραδέχθηκε, καὶ δὲν ἤθελε νὰ δώσῃ στανικά του Ἐκκλησιαστικὸ τόπο σὲ ἄνθρωπο κοσμικὸ, ἐδοκίμασε νὰ τὸ ἐπιτύχῃ μὲ τὴ βία. Κι' ὅταν εἶδε πὼς ὁ Γελάσιος εἶχε φωνάξῃ ἀγωγιάτες, γιὰ νὰ τοῦ μεταφέρουνε μὲ τὰ ζωντανὰ τοὺς τὸν ἐλαιοκαρπὸ πού εἶχεν ἐσοδέψει ἀπὸ τὸ κτῆμα, ἐπῆγε καὶ τὰ ξεφόρτωσε τὴν ὥρα πού ἦτανε ἔτοιμα νὰ φύγουνε, κι' ἐκουβάλησε τὰ φορτῶματα στὸ σπίτι του, ξαπολώνοντας τὰ ζωντανὰ ἐλεύθερα καὶ βρίζοντας τοὺς ἀγωγιάτες τοὺς. Ὁ δὲ μακάριος Γέροντας γιὰ μὲν τὸν καρπὸ δὲν ἀντέτεινε καθόλου· μὲ κανένα ὄμως τρόπο δὲν τοῦ παραχωροῦσε τὴν κυριότητα τοῦ τόπου.

Ἐβρασε λοιπόν ἀπὸ τὸ θυμὸ του ὁ Βακάτος κι' ἐσκέφθηκε νὰ κάμῃ ἀναφορὰ καὶ δικαστήριο ἐναντίον τοῦ Γέροντα. Κι' ἐπειδὴ εἶχε κι' ἄλλες δουλειές, ἐξεκίνησε γιὰ τὴν Κων/πολι. Καὶ ταξιδεύοντας ἀπὸ στερῆς, θέλησε νὰ ξεκόψῃ καὶ νὰ παρεκκλίνῃ λίγο ἀπὸ τὸ δρόμο του, γιὰ νὰ πάῃ στὴ Μάνδρα, νὰ προσκυνήσῃ καὶ νὰ πάρῃ τὴν εὐχή τοῦ ἁγίου Συμεῶνα. Γιατί εἶχε ἀκούσει νὰ λένε πολλὰ γι' αὐτόν, καὶ ἤθελε νὰ τὸν ἰδῇ.

Ἄ Ὅταν λοιπόν ὁ μακάριος Συμεῶνας τὸν εἶδεν ἀπὸ τὸν στύλο του ψηλὰ νὰ πλησιάζῃ, τὸν ἀρώτησε — Ποίος εἶσαι τοῦ λόγου σου;

καί γιά ποῦ, μέ τὸ καλό; Κι' ἐκεῖνος τ' ἀπάντησε. — Κατάγομαι ἀπὸ τὴν Παλαιστίνη· καὶ πηγαίνω στὴν Κων/νούπολι. Κι' ὁ Ἅγιος τοῦ εἶπε — Γιά ποῖο λόγο τὸ κάνεις τὸ ταξίδι αὐτό; Κι' ὁ Βακάτος τοῦ εἶπε — Γιά πολλά ζητήματα καὶ πολλές μου χρεῖες. Καὶ μέ τις εὐχὲς τῆς Ἀγιοσύνης σου, ἔχω τὰ θάρρητα, πὼς θὰ τὰ τακτοποιήσω καὶ πὼς θὰ ξαναγυρίσω νὰ μοῦ ξαναδώσης τὴν εὐχή σου.

Καὶ τ' ἀπάντησεν ὁ μέγας Ἅγιος — Γιατί μοῦ κρύβεις τὴν ἀλήθεια; καὶ γιατί δὲν μοῦ λὲς, ἀλόγιαστε, πὼς ταξιδεύεις γιὰ τὴν παρανομία σου, καὶ μέ τὸν σκοπὸ νὰ βλάψῃς τὸν ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ; Νὰ ξέρῃς ὅμως πὼς δὲν θὰ σοῦ στρέξῃ· καὶ πὼς δὲν θὰ σοῦ βγῆ σὲ καλὸ τὸ ταξίδι σου, καὶ πὼς δὲν θὰ ξαναδῆς πλέον τὸ σπίτι σου. Ἄν θέλῃς λοιπὸν ν' ἀκούσης τὴν συμβουλή μου, νὰ φύγῃς ἀμέσως ἀπὸ ἐδῶ καὶ νὰ γυρίσῃς πίσω, καὶ νὰ πᾶς νὰ τὸν βρῆς, μετανοιωμένος, καὶ ἴσως νὰ τὸν προλάβῃς ἀκόμη ζωντανός..

Κι' ἀμέσως τὸν Βακάτο τὸν ἔπιασε τούρτουρο καὶ πυρετός. Τὸν ἐβάλανε λοιπὸν ἐπάνω σ' ἓνα φορεῖο, κι' ἐβιάζονταν νὰ φτάσουνε στὴν Νικόπολι. Δὲν ἐπρολάβανε ὅμως, γιατί ἀπόθανε στὸ δρόμο· καὶ δὲν ἐπρόφθασε, ἔπως τοῦ ἐπροφήτεψεν ὁ Ἅγιος, νὰ ξαναἰδῆ τὸ σπίτι του...

Ὁ ἅγιος Μηνᾶς εὐχότανε ἐπάνω στὸ μαρτύριό του, τὴν σωτηρία τῶν βασιανιστῶν του.

Ὅταν ὁ ἅγιος Μηνᾶς μίλησε γιὰ τὴ δύναμη τοῦ Χριστοῦ στὸν ἔπαρχον Ἑρμογένη — ποῦ αὐτὸς ἦτανε καὶ ὁ προϊστάμενος τοῦ δικαστηρίου ποῦ θὰ τὸν ἐδίκαζε καὶ ὁ ἀρμόδιος νὰ

ἐκτελέσῃ τὴν ἀπόφαση — κι' ἔλεγε, πὼς μέ τὴν ἐπίκληση τοῦ ἁγίου τοῦ ὀνόματος τὰ πάντα μπορεῖ νὰ κάνῃ· καὶ ἀρρώστειες φοβερὲς νὰ γιατρέψῃ καὶ παθήματα ἀνίατα, κι' ὅλα τ' ἄλλα ποῦ μόνο στὸ χέρι τοῦ Θεοῦ εἶναι δυνατά· κι' ἔφερνε γιὰ μάρτυρα στὰ λεγόμενά του τὸ πλῆθος ποῦ τὸν περιτριγύριζε, ὁ Ἐπαρχος τοῦ ἀπάντησε:

— Θὰ σὲ ἀποδείξω, πὼς λὲς παραμύθια· καὶ πὼς καυχίεσαι μάταια καὶ στὸ βρόντο. Γιατί, ὅταν σὲ λίγο θὰ σοῦ κόψω ἢ θὰ σοῦ κάψω κάποιον μέλος τοῦ σώματός σου, κι' ὁ Χριστὸς δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ σοῦ τὸ ἀποκαταστήσῃ, θὰ φανερωθῆς, πὼς εἶσαι ψεύτης· καὶ πὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ κάμῃς τίποτε γιὰ τοὺς ἄλλους, ἀφοῦ στὸν ἑαυτό σου δὲν μπορεῖς νὰ κάνῃς τίποτα.

Καὶ ὁ Ἅγιος τ' ἀπάντησε.

— Εὐχομαι ἀπὸ τὴν καρδιά μου, Ἐπαρχε, νὰ δοκιμάσῃς σ' ἐμέ-

να και από έμένα τή δύναμη τοῦ Χριστοῦ. Γιατί ἔχω τήν πεποίθησι, πῶς ἀμέσως θά πετάξης ἀπό ἐπάνω σου τὸ ἀξίωμά σου, καί θά γίνῃς, κί' ἐσὺ ἄξιος μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ Ἐπαρχος λοιπόν, κί' ἐπειδὴ ἤθελε νὰ τὸν ἐκδικηθῆ ἀπὸ θυμό, κί' ἐπειδὴ ἐπίστευε πῶς θά τὸν ἀπόδειχνε ψεύτη σ' ὅσα εἶπε, διέταξε νὰ τοῦ κόψουνε ἀπὸ τὶς πατοῦσες τῶν ποδιῶν του, ποῦ ἀπάνω τους στηρίζεται τὸ κορμί μας, ὅλες τὶς σάρκες. Γιατί εἶχε τήν ἰδέα, πῶς θά τοῦ ἐπιάνονταν ἡ καρδιά του ἀπὸ τοὺς πολλοὺς πόνους, καί δὲν θά μπορούσε γι' αὐτό, μήτε ν' ἀποκριθῆ σ' ὅσα θά τὸν ρωτοῦσαν, μήτε καί νὰ δώσῃ καμμιά λύσι.

Κί' ὁ Ἅγιος, ἐνῶ τοῦκοβαν ἀνελέητα τὶς σάρκες του καί τοῦ τραβοῦσαν τὶς φλέβες του καί τοῦ ξέσχιζαν καί τὰ γειτονικά τους νεῦρα, ποῦ ἀπ' αὐτὰ ἐξαρτᾶται ἡ κίνησι, ἐστέναζε μὲν κάποτε κάποτε, σὰν νὰ τὸν ἄφηνε πρὸς στιγμὴν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ γιὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸν ἀθλητῆ· ἀλλὰ ἀμέσως ἐγκαρτεροῦσε καί στολιζόντανε μὲ στεφάνια, ποῦ εἶναι ὁ καρπὸς τῶν πόνων καί τῆς ὁδύνης.

Ὅταν δὲ τὸν ἀφήκανε ἐλεύθερον ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, τότε ἀμέσως ἀνασηκώθηκεν κί' ἐστάθηκεν ὄρθιος, ἐπάνω μονάχα στὰ κόκκαλά του, ψάλλοντας «Τὸ πόδι μου ἐστάθηκεν ὀλόισο, καί θά δοξάσω τὸ ὄνομά σου, Κύριε, στὶς Ἐκκλησίαις». Κί' ἐνῶ κάτω ἀπὸ τὰ χνάρια του ἔτρεχαν ἀφθονα αἵματα, τὸ πρόσωπό του ἦτανε χαρούμενο, καί ἡ ψυχὴ του ὀλόφλογη καί πρόθυμη γιὰ κάθε κίνδυνον.

Κί' ὄλο τὸ περίγυρο τότε ἐχειροκρότησε κί' ἀλάλαζε, ὅπως γίνεταί στὸ θέατρο σὲ μιὰ νίκη. Κί' ὁ Ἐπαρχος, ἐπειδὴ ἐστοχάσθηκε καί τὸν ἔλεγχον νὰ ξεφύγῃ, μὰ καί νὰ ἐξουθενώσῃ ὅλως διόλου τὸν ἀνταγωνιστῆ του, ἀφήνοντάς τον ἄοπλο κί' ἀνήμερο γιὰ καθετί, διέταξε νὰ ξερριζώσουνε ἀμέσως τὴ γλώσσα τοῦ Μάρτυρα ἀπὸ τὸ φάρυγγά του.

Καί ὁ Ἅγιος τ' ἀπάντησε — Καί τὰ μάτια μου ἀκόμα ἂν μοῦ βγάλῃς κί' ἂν μοῦ σβύσῃς τὸ φῶς μου, καί τότε πάλι δὲν θά σκοντάψω· γιατί ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ θά εἶναι σὰν λύχνος στὰ πόδια μου. Σοῦ τὸ λέω δὲ φανερά, πῶς ὅταν θά μοῦ βγάλῃς τὴ γλώσσά μου, ἐσὺ τότε θά κηρύξῃς μὲ τὴν δική σου γλώσσά τὰ μεγαλεῖα τοῦ Χριστοῦ.

Κί' ἔτσι κί' ἐγένηκεν, ὅπως τὸ προφήτεψεν ὁ Ἅγιος. Καί ὁ Χριστὸς τοῦ ξανάδωσε καί τὴν γλώσσά του, καί τὰ μάτια του, καί τὰ πόδια του. Καί τὴν ἄλλην ἡμέρα, παρουσιάσθηκε στὸ θέατρο ὀλόγερος. Καί τὸ ἀποτέλεσμα ἦτανε πῶς ἐπίστεψεν καί ὁ ἴδιος ὁ Ἐπαρχος καί μαρτύρησε κατόπιν, ὅπως αὐτός.

Πώς ἐμαρτύρησεν ὁ Ἑκατόνταρχος Λογγίνος.

Ὅταν ὁ Πιλάτος ἐπῆρε τὴν ἀπόφαση τοῦ Καίσαρα γιὰ τὸν Λογγίνο, πού τὸν κατεδίκαζε σὲ θάνατο, γιατί εἶχε πιστέψει στὸ Χριστό, τὴν ἐξαπέστειλε παρευθὺς στοὺς Ἰουδαίους, κι' ἐπροθυμοποιήθηκε νὰ βρῆ τὸ γρηγορώτερο καὶ νὰ στείλῃ ἀμέσως ἀνθρώπους, πού ν' ἀναλάβουνε πρόθυμα τὸν φόνο τοῦ μακαρίου.

Ἔφυγαν λοιπὸν ἐκεῖνοι γιὰ τὴν Καππαδοκία. Καὶ φθάνοντας ἐκεῖ, ἔμαθαν πὼς ὁ Λογγίνος μένει σὲ κάποιο πατρογονικό του ἀγρόκτημα καὶ ζῆ ἐκεῖ μιὰν ἐντελῶς ἡσυχὴ ζωὴ.

Ἐπήγανε λοιπὸν στὸ κτῆμα αὐτό. Καὶ χωρὶς νὰ ξέρουσε, μὲ ποιὸν μιλοῦνε καὶ πὼς αὐτὸς εἶναι ἐκεῖνος γιὰ τὸν ὁποῖον ἐκάνανε μιὰ τόσο μακρινὴ καὶ κουραστικὴ ὁδοιπορία, ἐπιάσανε κουβέντα μαζί του, καὶ τὸν ἐρωτοῦσανε γιὰ τὸν Λογγίνο. — Ποίος νᾶναι τάχα-τες, κι' ἂν εἶναι μακριὰ τὸ ὑποστατικό του.

Τὸ Πνεῦμα λοιπὸν τὸ Ἄγιο ἐφανέρωσεν ἐκείνῃ τῇ στιγμή τὰ πάντα στὸ Λογγίνο. Καὶ στρέφοντας τὸ πρόσωπό του σ' αὐτοὺς, τοὺς εἶπε— Ἀκολουθᾶτε με· κι' ἐγὼ θὰ σᾶς τὸν δείξω.

Καὶ σὰν νᾶχε μέσα του πανηγύρι καὶ χαρὰ μεγάλη· καὶ σὰν νὰ ἐγινότανε ἀπὸ τότε τὴν μελλοντικὴ του μακαριότητα, ἀγαλλιοῦσε, προτοῦ νὰ μαρτυρήσῃ, γιὰ τὸ μελλούμενο μαρτύριό του, κι' ἔλεγε μέσα του αὐτά.

— Εὐλογημένη ἄς εἶναι ἡ στράτα αὐτῶν, πού μᾶς φέρνουνε μηνύματα τόσο καλά... Σὲ λίγο, θὰ ἰδῶ ἀνοικτὰ τὰ Οὐράνια... Σὲ λίγο, θὰ γνωρίσω τὴ δόξα τοῦ Πατέρα μου καὶ τῆς ἁνῶ Ἱερουσαλήμ, πού εἶναι ἡ πατρίδα τῶν Ἀγγέλων... Σὲ λίγο, θὰ πάρω κι' ἐγὼ μέρος στοὺς Ἀγγελικούς χοροὺς πού ψάλλουνε γλυκύτατα ἐπινίκιους ὕμνους καὶ τρόπαια... Σὲ λίγο, θὰ γδυθῶ ἀπὸ τὴ χωματένια μου στολὴ καὶ θ' ἀφήσω τὰ πολυστένακτα δεσμὰ τῆς σάρκας μου... Σὲ λίγο, θ' ἀπαλλαγῶ πλέον ἀπὸ τὴ φθορά, καὶ θὰ ντυθῶ, χαρούμενος τὴν ἀθανασία... Καὶ βγαίνοντας ἀπὸ τὸν πρόσκαιρον αὐτὸν βίον, πού μεγάλα εἶναι τὰ κύματα του καὶ φοβερὰ τὰ ναυαγιά του, θὰ φθάσω στὸ μοναδικὸ λιμάνι, πού μονάχα σ' αὐτὸ εἶναι ἀκύμαντὴ ἡ ζωὴ καὶ ἄλυπη καὶ αἰώνια... Χαίρου λοιπὸν, Ψυχὴ μου, πού σὲ λίγο θὰ ταξιδέψῃς στὸ Δημιουργό σου· καὶ δεῖχνε χαρούμενη τὴν ὄψη σου, πού ἤλθεν ἡ εὐλογημένη αὐτὴ στιγμή... Λογγίνε, ὑποδέξου μὲ

φιλοφροσύνη, τούς καλούς αυτούς ανθρώπους, που ήλθανε να σε προσκαλέσουνε στο Βασιλικό δείπνο....»

Τέτοια έλεγε μέσα του ο Λογγίνος· και ώδηγησε τούς έπισκέπτες του στο σπίτι του· κι' εκεί τούς έφιλοξένησε. με λαμπρότητα... Και ύστερα από τo δείπνο, τούς έρώτησε, για ποιo σκοπόν ήλθανε και τι τόν θέλουνε τόν Λογγίνο. Κι' εκείνοι, αφού τόν ώρκισαν προτύτερα, να μη φανερώση σε κανένα τίποτα, τού είπανε τὰ καθέκαστα, και για τήν καταδικαστικήν απόφαση τού έλαβε ο Πιλάτος από τόν Καίσαρα· και οτι τούς έστειλεν για να τόν άποκεφαλίσουνε και μαζύ του και δυo άλλους στρατιώτες. Κι' όταν έμαθε ποιοι είναι οι μελλοθάνατοι αυτοί, που έπροτιμήσανε τόν Χριστό από τήν Έβραϊκή προδοσία, τούς έλεγεν, οτι δέν είναι παραλ ίλιγη ώρα που έφύγανε από κοντά του και οτι, σε λίγο, θα ξαναλθούνε...

Μ' αυτόν τόν τρόπον έπεράσανε δυo ήμέρες, που σ' αυτές έφιλοξένησε τούς ανθρώπους τού Πιλάτου. Και κατόπιν, τούς έπήρε και τούς έπήγε σ' ένα τόπο, που εκεί είχε παραγγείλει να τόν περιμένουνε οι δυo μελλοθάνατοι. Κι' όταν έπληροφορήθηκε πώς πλησιάζουνε, τότε εφανέρωσεν άμέσως στους ανθρώπους τού Πιλάτου και τούς είπε: — Έγώ είμαι ο Λογγίνος, που ζητάτε. Κι' εκείνοι στην αρχή εξαφνιασθήκανε κι' άμφιβόλλανε· γιατί

ελογιάζανε κι' έλέγαν: — Πώς είναι δυνατόν να είναι τόσο χαρούμενος, όπως τόν έβλεπαν να είναι, ενώ ξέρει τo κακό που τόν περιμένει και τόν μεγάλο κίνδυνο που διατρέχει;

Όταν όμως στο τέλος έπεισθήκανε και δέν τούς έμενε πλέον καμιά γι' αυτό άμφιβολία, έστενοχωρηθήκανε πάρα πολύ· ή καρδιά τους έπληγώθηκε και τούς έβάραινε ή συνείδησή τους, κι' έλεγαν.

«— Τί άνεπάντεχο κακό είναι αυτό; Τί δυστυχισμένη φιλοξενία εστάθηκεν αυτή; Γιατί να μäs τo κάνης αυτό, αγαπητέ μας Λογγίνε; Γιατί να δεχθής στο σπιτικό σου, αυτούς που ήλθανε, για να σε σκοτώσουνε; Η φιλοξενία σου θα καταλήξη στο φόνο σου! Κι' εσύ τo ξέρεις.. Και προσφέρεις σφάγιο τόν εαυτό σου, για τo τραπέζι.. Τώμαθες, πώς οι φιλοξενούμενοι σου είναι ληστές... Κι' εσύ, έκαμες κάθε τρόπο, για να τούς κάνης να λυπηθούνε και να βαρυνακαρδήσουνε. Φύγε λοιπόν... Και γι' άνταμοιβή τής φιλοξενίας σου, δέξου τή λύτρωσή σου από τo θάνατο... Έμεις, δέν τo στέργουμε να βάλωμε λεπίδι στο λαιμό σου... Ντρεπόμασθε τήν άνοιχτοκαρδοσύνη σου, και τὰ τραπέζια σου, και τήν φιλοξενία σου. Μουδιάζει τo χέρι μας να σ' έγίγξη και να σου κάνη κακό. Κι' ο νούς μας, δέν

τὸ δέχεται νὰ δώσῃ θάνατο σ' ἓνα τόσο καλόκαρδο καὶ καλοπροαίρετον ἄνθρωπο. Προτιμώτερο εἶναι νὰ κινδυνέψωμε ἀπὸ τὸν Πιλάτο παρὰ νᾶχωμε αὐτὸ τὸ βᾶρος στὴ συνείδησή μας. Καὶ εἴμαστε πρόθυμοι κι' ἔτοιμοι νὰ πάθωμε καλύτερα τὸ καθετί, παρὰ νὰ σὲ πληρώσωμε, ἀγαπητέ μας Λογγίνε, μὲ τέτοιο ἄτιμο νόμισμα».

Τέτοια ἔλεγαν, μὲ περιπάθεια, οἱ στρατιῶτες ἐκεῖνοι πρὸς τὸν μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ. Δὲν μπορούσαν ὅμως νὰ πείσουνε καὶ νὰ βροῦνε σύμφωνο σ' αὐτὰ μαζί τους καὶ τὸν Λογγίνο. Ἄλλὰ ὁ γενναῖος τοὺς ἀπάντησε, μὲ γενναιότητα, αὐτά.

«Γιατί, φίλοι μου, μοῦ ἀρνιέσθε, τὴν μεγαλύτερή μου εὐτυχία; Γιατί κλαῖτε καὶ μὲ μοιρολογάτε, τόσο συγκινητικά γιὰ τὸ θάνατό μου; Δὲν εἶναι θάνατος αὐτός. Ἄλλὰ ἀρχὴ ζωῆς. Καὶ πραγματικὸς θάνατος εἶναι, τὸ ὅτι μένω ἀκόμη ἐδῶ, καὶ δὲν βρίσκομαι κοντὰ στὸ Χριστό μου, γιὰ ν' ἀπολαύσω τὴν αἰωνίαν ἐκεῖ μακαριότητα. Τὸ τέλος μου, —νὰ τὸ ξέρετε— δὲν θάναί καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς μου, ἀλλὰ μονάχα τὸ τέρμα τῆς δυστυχίας μου, ποὺ θὰ μὲ μεταφέρῃ στὴν ἀληθινὴν εὐτυχία...».

Καὶ τὴν ὥρα ποὺ τοὺς ἔλεγεν αὐτὰ καὶ προσπαθοῦσε νὰ τοὺς πείσῃ νὰ ἐκτελέσουνε τὴν διαταγὴ ποὺ ἐπήρανε, ἔφθασαν καὶ οἱ δυὸ στρατιῶτες, ποὺ εἶχανε κι' αὐτοὶ καταδικασθῆ μαζί του.

Κι' αὐτός, μόλις τοὺς εἶδε, ἔτρεξε καταχαρούμενος κοντὰ τους, τοὺς ἐχαιρέτισε, τοὺς ἀγκάλιασε, τοὺς καταφιλοῦσε, καὶ τοὺς ἔλεγε «Χαίρετε, στρατιῶτες τοῦ Χριστοῦ καὶ συμπολεμιστές μου· χαίρετε, κληρονόμοι τῆς Βασιλείας του. Χαίρετε, γιατί ἡ πόρτα τῶν οὐρανῶν ἀνοίξε γιὰ μᾶς, καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ περιμένουν νὰ πάρουν τίς ψυχές μας καὶ νὰ τίς πᾶνε στὸ μονάκριβο γιό του...».

Καὶ στρέφοντας κατόπιν τὸν λόγο πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Πιλάτου τοὺς εἶπε: «Τί κάθεσθε; μὴ ἀργεῖτε. Κάμετε τὸ χρέος σας, κι' αὐτὸ ποὺ σᾶς διέταξαν...»

Ἦστερα, ἀφοῦ ἐφόρесе μιὰν ὠραιότατη στολή, ποὺ τοῦ τὴν ἔφεραν ἀπὸ τὸ σπίτι σὰν νὰ ἐπήγαινε σὲ γάμο, ἐγονάτισε μαζί μὲ τοὺς δυὸ ἄλλους. Κι' ἐκεῖνοι —ὦ! τί τρισμακάριο τέλος! — τοὺς ἔκοψαν τὰ κεφάλια τους καὶ τελειώνοντας ἔτσι τὸν ἀγῶνα τους, καταταχθῆκανε στὸ χορὸ τῶν ἁγίων Μαρτύρων.

Ἀπόδοσις ΑΝΘΙΜΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΗ

Παρακαλοῦνται οἱ ἀποστέλλοντες ταχ. ἐπιταγὰς πρὸς τὰ περιοδικὰ «Ἐκκλησία», «Θεολογία» καὶ «Ἐφημέριος», ὅπως σημειῶσιν ἐπ' αὐτῶν τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστολῆς.

Τὰ μεγάλα ποιμαντικά θέματα

Ο ΙΕΡΕΥΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ταμιούχος τῆς θείας Χάριτος κι' ἡ ἀποκλειστική οἰκονόμος τῶν δωρεῶν τῶν Ἁγίου Πνεύματος. Αὐτὴ διανέμει καὶ μεταδίδει, μὲ τὰ μυστήρια καὶ τὶς ἁγιαστικὲς πράξεις, ποὺ τελοῦν οἱ λειτουργοὶ τῆς, ἐν μέσῳ τοῦ πληρώματός τῆς καὶ μὲ τὴ δική του μετοχή, τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ ὄχι μόνο στὰ λογικὰ κτίσματα, τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ στὴν ἄλογη κτίσι. Διότι ἡ Ἐκκλησία ὄχι μόνο μεταμορφώνει καὶ θεώνει τὸν ἄνθρωπο, τὸν πλασμένο κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσι τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐξαγιάζει μαζί του ὅλη τὴν κτίσι, κατὰ τὸν λόγο τοῦ ἀποστόλου Παύλου ὅτι «ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει» (Ρωμ. η' 22) μὲ τὸ πεσμένο κι' ἀποδεχόμενο τὴν λύτρωσι ἀνθρώπινο γένος καὶ κατὰ τὸ τροπάριο ποὺ ἀναφωνεῖ, μὲ ἀφορμὴ τὸν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου, «ἐλευθερά (τώρα) ἡ κτίσις λογίζεται» ἢ κατὰ τὸ ἄλλο τοῦ πασχαλίου κανόνος, ποὺ λέγει, ὅτι μετὰ τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, ὁπότε νικῆθηκε ἡ δύναμις τοῦ θανάτου, «πάντα πεπλήρωται φωτός».

Γι' αὐτό, ὠρισμένες ἀπὸ τὶς λεγόμενες ἁγιαστικὲς πράξεις ἀφοροῦν ὄχι ἀπ' εὐθείας στὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ στὰ ἄλογα κτίσματα. Ἡ Ἐκκλησία εὐλογεῖ, ἐξαγιάζει τὴν κτίσι καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου μέσα σ' αὐτή. Ἐχει εἰδικὲς εὐχὲς κι' ἱεροτελεστίες γιὰ τὰ ζῶα, γιὰ τὶς βοσκὲς, γιὰ τὰ πλοῖα, γιὰ τὰ διάφορα κοινωνικὰ ἰδρύματα, γιὰ τοὺς καρπούς τῆς γῆς, γιὰ τὰ καιρικὰ στοιχεῖα, ὅπως καὶ ἓνα σωρὸ ἄλλες συνθηκὲς τῆς ζωῆς κι' ἐκδηλώσεις τοῦ δημιουργικοῦ ἔργου τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὸ φυσικὸ περιβάλλον. Ἕνας μεγάλος φιλόσοφος, ποὺ ἡ σκέψις του ἀνέπνευε μέσα στὸ ὀρθόδοξο κλίμα, ὁ Νικόλαος Μπερντιάεφ, γράφει ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει προορισμὸ νὰ δημιουργῆ, μοιάζοντας καὶ σ' αὐτὸ μὲ τὸν Θεό. Ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι παράλληλη κι' ἐναρμονισμένη μὲ τὸ ἀναπλαστικὸ ἔργο τῆς ἐν Χριστῷ οἰκονομίας, ὅπου ἡ Χάρις ἀποκαθιστᾷ τὴν προπρωτική μακαριότητα. Ἡ ἐργασία δὲν εἶναι τιμωρία. Δὲν εἶναι συνέπεια τῆς ἁμαρτίας. Δὲν εἶναι ἐπακόλουθο τῆς πτώσεως. Ὁ Θεὸς τὴν ἔδωσε σὰν ἐντολὴ στοὺς πρωτοπλάστους, θέτοντάς τους στὸν παράδεισο «γιὰ νὰ τὸν ἐργάζωνται», ὅπως ἀναφέρει ἡ Γένεσις (β' 15).

Ἡ Ἐκκλησία εὐλογεῖ κι' ἐξαγιάζει τὸ δημιουργικὸ ἔργο τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὴν κτίσι, εὐλογῶντας κι' ἐξαγιάζοντας κι' αὐτήν. Διότι ὁ Χριστὸς ἦλθε στὸν κόσμον γιὰ νὰ τὸν σαρώσῃ ἀπὸ τὸν σφετεριστὴ κι' ἰδιοποιήσῃ του, τὸν Διάβολο, καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ δική

του βασιλεία. Το σχήμα του κόσμου «παράγει» κατά τον άποστολο (Α΄ Κορ. ζ΄ 31), ή ύλη είναι κάτι τὸ πρόσκαιρο. Ἄλλὰ ὅσο βρισκόμαστε σ' αὐτή, μπορούμε μαζί με τὸν Χριστὸ νὰ τὴν κάνουμε πάλι ὑπήκοο τοῦ πνεύματος, νὰ τὴν ἀποκαθάρουμε μαζί με τὸν ἑαυτὸ μας, χρησιμοποιώντας τὴν πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἱερεὺς δὲν ἀπομονώνει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ φυσικὸ του περιβάλλον, ἀλλὰ ἐκχέει τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, με τὶς ἀγιαστικὲς πράξεις, ποὺ τελεῖ, καὶ σ' αὐτὸ τὸ περιβάλλον. Ὅταν εὐλογῇ τὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπινου κόπου ἢ τὸν τόπο ὅπου αὐτὰ πραγματοποιοιοῦνται, κάνει τὴν ἀποστολή του με πληρότητα, τῆς δίνει τὴν ὀλοκληρωμένη της ἔκταση. Κατὰ τὶς ἱεροτελεστίες αὐτές, ἡ Ἐκκλησία ἀπλώνει τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ στὸν κόσμο, δίνει τὰ θεῖα ἐχέγγυα γιὰ τὴν ἀξία τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὸν κόσμο, ποὺ ἀναπλάσσεται ὕστερα ἀπὸ τὴ σάρκωσι τοῦ Λόγου κι' ὕστερα ἀπὸ τὴ νίκη τοῦ Λόγου πάνω στὴν ἀμαρτία.

Ἄλλὰ ἡ Ἐκκλησία δὲν περιορίζει τὴν ἀποστολή της μονάχα στὴ λειτουργικὴ περιοχὴ. Χρησιμοποιεῖ καὶ τὴ διδασκαλία, γιὰ νὰ διαφωτίζη τὰ τέκνα της ὡς πρὸς τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς ἐργασίας. Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι στὶς ἡμέρες μας ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον καὶ πρέπει περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ νὰ ἀπασχολῇ τοὺς ποιμένες της. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος τὸ σκέπτεται βαθύτερα, τουλάχιστο ἀπὸ τὴν ὑλικὴ πλευρά, κι' ἔχει πολλὲς ἀπορίες γύρω ἀπὸ τὸ πῶς ἡ χριστιανικὴ πίστις τοποθετεῖ τὴν ἐργασία. Ἡ Ἐκκλησία, λοιπόν, δὲν μπορεί νὰ ἀφήσῃ ἔρμια τὰ τέκνα της στὴν κακοδοξία καὶ τὴν πλάνη, ποὺ τὰ παραμονεύουν πλάι σ' αὐτὸ τὸ θέμα μιὰ κι' εἶναι τόσο ἐνδιαφέρον. Τὸ κήρυγμα, λοιπόν, καθὼς κι' ἡ ἐπὶ μέρους διαποίμανσις τοῦ χριστιανοῦ πρέπει νὰ μὴ παραθεωροῦν τὰ προβλήματα, ποὺ γεννιῶνται στὴ συνείδησι τῶν πιστῶν σχετικὰ με τὴν ἐργασία.

Καὶ γιὰ μὲν τοὺς ἐργαζομένους, τὸ πρᾶγμα εἶναι μᾶλλον ἀπλό. Γιὰ τοὺς ἐργοδότες, ὅμως, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, ἀπαιτεῖται ἰδιαίτερη προσοχή, ὥστε νὰ ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ ὀρισμένες ψευδαισθήσεις, ποὺ καλλιεργεῖ μέσα τους, μετασχηματιζόμενος εἰς ἄγγελον φωτός, ὁ Σατανᾶς, (Β΄ Κορ. ια΄, 14), κατορθώνοντας νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ τοὺς ὀδηγῇ στὴν ἀδικία, χωρὶς νὰ τὸ ὑποπτεύωνται.

Στὶς ἡμέρες μας, ἡ Ἐκκλησία ἔχει εὐνοϊκὲς προϋποθέσεις, γιὰ νὰ τονώσῃ τὸ κήρυγμά της καὶ τὴ φωτιστικὴ της ἐνέργεια πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνσι. Ἡ λεγόμενη κοινωνικὴ ἀδικία ὑποφέρεται τώρα λιγώτερο ἀπ' ὅ,τι ἄλλοτε κι' οἱ χριστιανοὶ ἔχουν τὴν πρώτη θέσι στὴν προσπάθεια γιὰ τὸν περιορισμὸ καὶ τὴν ἐξάλειψί της.

Ὁ μὴ χριστιανὸς ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ ἀντιμετωπίσῃ με φυσικὰ μέσα αὐτὸ τὸ κακὸ, ἀλλὰ ὅ,τι κατορθώνει ἔχει σχετικὴ ἀξία,

γιατί μονάχα ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ θὰ ξανακάνῃ τοὺς ἀνθρώπους πραγματικὰ ἀδέλφια καὶ θὰ τοὺς δώσῃ τὸν τρόπο νὰ ἐργάζωνται σὰν συνεργοὶ τοῦ Θεοῦ κι' ὄχι σὰν τοὺς οἰκοδόμους τῆς μάταιης Βαβέλ. Ἡ ἀπελευθέρωσις τῆς ἐργασίας ἀπὸ τοὺς ὑλικοὺς ἐφιάλτες τῆς δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ παρὰ μὲ τὸν παράλληλο πλουτισμὸ τῆς ἀπὸ τὸ φῶς καὶ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ.

Τὴν κορυφαία, λοιπὸν, ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἀγάπη, πρέπει νὰ φέρουν στὸ προσκῆνιο τοῦ κηρύγματος καὶ τῶν νουθεσιῶν τοὺς οἱ ποιμένες καὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, τονίζοντάς τὴν ὅπως τῆς ἀξίζει, μὲ ἀπόλυτη προτεραιότητα, τὴν προτεραιότητα ποὺ ἔχει μόνῃ τῆς καὶ τὴν προτεραιότητα, ποὺ ἐπιβάλλεται εἰδικὰ γιὰ νὰ φωτισθῇ τὸ θέμα τῆς ἐργασίας. «γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφεσ. ε' 1,2). Αὐτὸ εἶναι ποὺ ἔχει νὰ συστήσῃ πρὸς ὅλα τὰ τέκνα ἢ Ἐκκλησία. Εἶναι ὁ πρωτεύουσα μαρτυρία ποὺ ἔχει ἀνάγκη ν' ἀκούσῃ ἐκ μέρους τῆς ἢ σημερινὸς ἄνθρωπος, εἴτε ὁ πιστὸς εἴτε ὁ ἄπιστος. Γιατί ὁ μὲν πιστὸς πάντα νοιώθων τὴν ἀνάγκη περισσότερης ἀγάπης στὴν προῖκα τῶν ἀρετῶν ποὺ ὑφαίνει μὲ τὸν ἀγῶνά του. Ὁ δὲ ἄπιστος τίποτε ἄλλο δὲν χρειάζεται γιὰ νὰ πιασθῇ μὲ βεβαιότητα ἀπὸ τὸ ἀγγίστρι τῆς Χάριτος ὅσο τὴν ἀγάπη, ἀπὸ τὴν ὁποία διψᾷ, χωρὶς νὰ τὸ ξέρῃ, καὶ τὴν ὁποία θὰ βρῇ μονάχα στὸν ἀληθινὸ Θεό, τὸν Θεὸ ποὺ αὐτοορίσθηκε μέσα στὴν Γραφή, ὡς ἀγάπη. (Α' Ἰω. δ' 8).

ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗΣ

Ο ΠΑΡΑΚΛΗΤΙΚΟΣ ΚΑΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΙΑΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ

Ἄπασα ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μικροῦ καὶ Μεγάλου Παρακλητικοῦ Κανόνος εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Ἀπαραίτητον ἀπόκτημα διὰ πάντα Κληρικὸν καὶ Λαϊκόν. Σελίδες 52. Εἰς σχῆμα μικρὸν (τσέπη) μετ' ἐρυθρῶν καὶ μαύρων γραμμάτων. Ἐγχρωμος εἰκὼν τῆς Παναγίας.

Τιμᾶται δρχ. 2.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥΣ ΚΑΝΟΝΑΣ

2) Διαχειρίσεις ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Συντήρησις.

Διὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἱερέων διαχειρίσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας ἀσχολοῦνται οἱ ἑξῆς κανόνες.

Τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 22ος καὶ ὁ 26ος.

Τῆς ΣΤ' Οἰκ. Συνόδου ὁ 35ος.

Τῆς Ζ' Οἰκ. Συνόδου ὁ 11ος.

Ὁ Πρεσβύτερος εἶναι ὁ βοηθὸς τοῦ Ἐπισκόπου εἰς τὴν διαχειρίσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας. Ὁ Ἐπίσκοπος ὀρίζει τὸν Οἰκονόμον (Πρεσβύτερον), ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ κατὰ διαταγὴν τοῦ Ἐπισκόπου καὶ εἶναι ἓνας μάρτυς διὰ τὴν ἐντιμον διαχειρίσιν (Δ' Οἰκουμενικῆς 26ος). Ἐὰν ὅμως ὁ Ἐπίσκοπος δὲν ὀρίσει Οἰκονόμον, τὸν διορίζει ὁ Μητροπολίτης (Ζ' Οἰκουμενικῆς 11ος). Ἴδὲ § (2,Υ) Διαχειρίσεις ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας (ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου).

Ὅταν ὁ Ἐπίσκοπος ἀποθάνῃ καὶ χηρέυσῃ ἢ Ἐπισκοπή, ὁ Οἰκονόμος καὶ ἄθε Κληρικὸς ὀφείλει νὰ διαφυλάξῃ τὴν περιουσίαν τῆς Ἐπισκοπῆς καὶ νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὸν νέον Ἐπίσκοπον (Δ' Οἰκουμενικῆς 22ος. ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 35ος).

Διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ Κλήρου ὀμιλοῦν οἱ ἑξῆς κανόνες:

Τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ὁ 4ος καὶ ὁ 59ος

Τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 23ος.

Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ φροντίξῃ διὰ τὸν συντήρησιν τῶν Πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἄλλων Κληρικῶν, ἐὰν δὲ ἀμελήσῃ καθαιρεῖται (Ἀποστόλων 59ος). Οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ προσκομίζουσι τὰς ἀπαρχὰς τῶν ὀπωρῶν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Ἐπισκόπου (ἐὰν ἔχῃ τὴν ἔδραν του εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν), ἢ τοῦ Πρεσβυτέρου, οὗτοι δὲ ὑποχρεοῦνται νὰ τὰς μοιράζουσι ἀναλόγως εἰς ὅλους τοὺς Κληρικοὺς (Πρεσβυτέρους. Διακόνους κ.λ.π.).

Ὁ Πρεσβύτερος ὅμως (ἢ ὁ Ἐπίσκοπος) δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ χρήματα ἢ οἰανδήποτε ἀμοιβὴν ἀπὸ τοὺς πιστοὺς διὰ τὴν μετάδοσιν τῆς Θ. Κοινωνίας, διότι ἐὰν ἀπαιτῆ ἄμοιβὴν χαρακτηρίζεται ὡς σιμωνιακὸς καὶ καθαιρεται (ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 23ος). (Ἐὰν γενικεύσωμεν τὸν Κανόνα αὐτὸν πρέπει νὰ καταργήσωμεν ὅλας τὰς ἐκ τοῦ ἐπιτραχειλίου προσόδους τῶν ἱερέων.) Ἴδὲ § (2,

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 664 τοῦ προηγουμένου τεύχους καὶ τέλους.

Γ) Συντήρησις (Ἐπισκόπου) καὶ τὴν ἐπομένην § (3,III) Τόπος δράσεως τῶν Ἱερέων καὶ τὴν § (5) Κατώτεροι Κληρικοί.

3) Τόπος δράσεως τῶν Ἱερέων

Διὰ τὸν τόπον τῆς δράσεως τῶν Ἱερέων ἀσχολοῦνται οἱ ἐξῆς κανόνες:

Τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων ὁ 12ος καὶ ὁ 15ος.

Τῆς Α' Οἰκ. Συνόδου ὁ 15ος καὶ ὁ 16ος.

Τῆς Δ' Οἰκ. Συνόδου ὁ 10ος, ὁ 11ος, ὁ 13ος, ὁ 20ος, καὶ ὁ 23ος.

Τῆς ΣΤ' Οἰκ. Συνόδου ὁ 17ος.

Τῆς Ζ' Οἰκ. Συν. ὁ 10ος καὶ ὁ 15ος.

Ὁ Κληρικός δὲν πρέπει νὰ ἀπομακρύνηται ἀπὸ τὴν Ἐνορίαν του καὶ τὴν Ἐπισκοπὴν του. Ἐὰν τὸν προσκαλέσῃ ὁ Ἐπίσκοπός του καὶ δὲν ὑπακούσῃ καθαιρεῖται (Ἀποστόλων 15ος). Ἐὰν δὲ μεταβῆ εἰς ἄλλην Ἐπισκοπὴν, νὰ μὴ γίνεται δεκτὸς ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον καὶ τοὺς Κληρικούς, οὐδὲ νὰ λειτουργῇ χωρὶς «συστατικὴν» ἐπιστολὴν τοῦ Ἐπισκόπου του (Ἀποστόλων 12ος, Δ' Οἰκουμ. κῆς 11ος, 13ος, ΣΤ' Οἰκουμ. 17ος. Πρβλ. Α' Οἰκ. 16ος). Ὅσοι θὰ ἐπικοινωνήσουν (ἐκκλησιαστικῶς) μὲ τὸν ξένης Ἐπισκοπῆς Κληρικὸν καὶ ἐπιμένουν νὰ κοινωνοῦν καθαιροῦνται καθὼς καὶ ὁ φιλοξενηθεὶς (ΣΤ' Οἰκουμ. κῆς 17ος). Ἐξαιρέσεις γίνονται δι' ὄσους δι' ἀνατέραν βίαν (ἐπιδρομὴν βαρβάρων εἰς τὴν ἐπαρχίαν του) δὲν δύνανται νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν των (Δ' Οἰκουμ. κῆς 20ος). Οἱ μετατεθέντες τυχὸν εἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν δὲν πρέπει νὰ διατηροῦν τὴν θέσιν των εἰς τὴν πρώτην Ἐκκλησίαν ἢ εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ κ.λ.π. καταστήματα ταύτης (Δ' Οἰκουμ. κῆς 10ος).

Ὅσοι Κληρικοὶ καταφεύγουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν εἰδοποιοῦνται ὑπὸ τοῦ Ἐκδίκου τοῦ Πατριαρχείου νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν πρωτεύουσαν καὶ ἐκδιώκονται βιαίως (Δ' Οἰκουμ. 23ος). Ἐὰν Πρεσβύτερος ἐπισκέπτης τῆς Κωνσταντινουπόλεως θελήσῃ νὰ λειτουργήσῃ εἰς ἰδιωτικὸν Ναὸν ἄρχοντος, πρέπει νὰ ἔχη ἄδειαν τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου καὶ Πατριάρχου, εἰς δὲ τὸν οἶκον τοῦ ἄρχοντος νὰ μὴ ἀναλάβῃ κοσμικὰς ὑπηρεσίας (ἐπόπτῃς κτημάτων π.χ.), ἀλλὰ μόνον τὴν διαδασκαλίαν τῶν τέκνων καὶ τῶν ὑπηρετῶν (Ζ' Οἰκουμ. κῆς 10ος).

Ἐὰν ἡ ἀμοιβὴ τοῦ Κληρικοῦ δὲν εἶναι ἐπαρκής, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ κατέχη δύο Ναοὺς, ἀλλὰ νὰ ἐργάζεται πρὸς βιοπορισμὸν

τέχνην τινά, ὅπως καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Δ' Οἰκουμενικῆς 10ος, Ζ' Οἰκουμ. 15ος). Καὶ αὐτὰ μὲν διὰ τὰς μεγάλας πόλεις, τὰ χωρία ὁμως ἐξαιροῦνται, διότι, καθὼς ὁμολογεῖ ἡ Ζ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος (15ος Κανὼν) ὑπάρχει ἔλλειψις ἀνθρώπων.

4) Σχέσεις Ἱερέως πρὸς Ἐπίσκοπον.

Διὰ τὴν σχέσιν τῶν Πρεσβυτέρων πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον ἀσχολοῦνται οἱ ἐξῆς Κανόνες:

Τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ὁ 30ος.

Τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 31ος καὶ ὁ 34ος.

Τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου ὁ 13ος, ὁ 14ος καὶ ὁ 15ος.

Ὁ Πρεσβύτερος πρέπει νὰ πειθαρχῇ εἰς τὸν Ἐπίσκοπον. Ἐὰν οἱ Πρεσβύτεροι συναμοτοῦν καὶ φατριάζουν καθαιροῦνται (ΣΤ' οἰκουμενικῆς 34ος). Δὲν ἐπιτρέπεται οἱ Πρεσβύτεροι νὰ λειτουργοῦν ἢ νὰ βαπτίζουσιν κατ' οἶκον χωρὶς τὴν ἄδειαν τοῦ Ἐπισκόπου (Ζ' Οἰκουμ. 31ος).

Εἰς τὸν αἵρετικὸν Ἐπίσκοπον νὰ πειθαρχοῦν μέχρι τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως τῆς Συνόδου, ἐκτὸς ἐὰν ἡ αἵρεσις εἶναι παλαιὰ καὶ γνωστὴ (ΑΒ'. Συνόδου 13ος, 14ος καὶ 15ος).

Κathαιροῦνται ὁμως οἱ Πρεσβύτεροι, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐπικοινωνήσουν μὲ τὸν νέον Ἐπίσκοπον τῆς Ἐπαρχίας των, ὁ ὁποῖος ἐξελέγη, ἐχειροτονήθη καὶ ἐγκατεστάθη τῇ βοήθειᾳ πολιτικῶν ἀρχόντων (Ἀποστόλων 30ος). Ἴδὲ τὴν § (2, X) Σχέσεις Ἐπισκόπου πρὸς λοιποὺς Κληρικοὺς.

5) Σχέσεις Πρεσβυτέρου πρὸς Λαϊκοὺς.

Διὰ τὴν σχέσιν τοῦ Πρεσβυτέρου καὶ γενικῶς τοῦ Κληρικοῦ πρὸς τοὺς Λαϊκοὺς ἀσχολοῦνται κυρίως οἱ ἐξῆς κανόνες:

Τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ὁ 58ος.

Τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 7ος.

Τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 10ος.

Τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου ὁ 11ος.

Ὁ προϊστάμενος μιᾶς Ἐκκλησίας, (ὁ Ἐπίσκοπος, ἀλλὰ καὶ ὁ Πρεσβύτερος, πρέπει νὰ ἐκπαιδεύῃ τοὺς πιστοὺς εἰς τὴν εὐσέβειαν καὶ νὰ τοὺς διδάσκῃ τὴν χριστιανικὴν ἀλήθειαν, ἐὰν δὲ παραμελῇ τὸ καθήκον του αὐτὸ καθαιρεῖται. Κάθε Κυριακὴν τοῦλάχιστον πρέπει νὰ ἐρμηνεύῃ τὴν Ἀγ. Γραφὴν ἐπὶ τῇ βάσει

τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς ἐρμηνείας τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας (Ἀποστόλων 58ος, ΣΤ'. Οἰκουμενικῆς 19ος).

Ὁ Κληρικὸς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀναλάβῃ φροντίδας κοσμικὰς ἢ πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ ἀξιώματα (Δ' Οἰκουμενικῆς 7ος, Ζ' Οἰκουμ. 10ος, ΑΒ' Συνόδου 11ος). Ἴδὲ καὶ § (2, XII) Σχέσεις Ἐπισκόπου πρὸς Λαϊκοὺς καὶ § (3, I) Ἐκλογή, χειροτονία, γάμος, ἡλικία, μὀρφωσις (Πρεσβυτέρου).

Δ) ΟΙ ΔΙΑΚΟΝΟΙ

Οἱ Διάκονοι βοηθοῦν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καὶ γενικῶς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐκκλησίας τοὺς Πρεσβυτέρους καὶ ἐμμέσως τοὺς Ἐπισκόπους. Ἀποκλειστικῶς διὰ τοὺς Διακόνους καὶ τὰς Διακονίσσας ὑπάρχουν οἱ ἐξῆς Κανόνες.

Τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 15ος.

Τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 14ος.

Τῆς Συνόδου τῆς Ἀγκύρας ὁ 10ος.

Τῆς Καρθαγένης ὁ 16ος (ἢ 21ος).

Διὰ νὰ χειροτονηθῇ τις Διάκονος πρέπει νὰ εἶναι τοῦλάχιστον 25 ἐτῶν (ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 14ος, Καρθαγένης 16ος). Αἱ διακονίσσαι κατόπιν μεγάλης προσοχῆς νὰ δέχωνται τὴν «χειροθεσίαν» μετὰ τὸ 40ὸν ἔτος. Ἐὰν δὲ μετὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἔλθῃ εἰς γάμον, νὰ ἀφορίζηται μετὰ τοῦ συζύγου της (Δ' Οἰκουμενικῆς 15ος, ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 14ος). Ἐν ᾧ ὁ ἄγαμος Διάκονος. ἐὰν κατὰ τὴν χειροτονίαν του δηλώσῃ εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ὅτι πρόκειται νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον, δύναται ἀκαλύτως νὰ νυμφευθῇ μετὰ τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ. Ἐὰν ὅμως δὲν τὸ ἐδήλωσε, παύει νὰ εἶναι Διάκονος (Ἀγκύρας 10ος). Διὰ τὸν γάμον τῶν Διακόνων ἰδὲ τοὺς Κανόνας Ἀποστόλων 26ος, ΣΤ'. Οἰκουμενικῆς 6ος, Ἀγκύρας 10ος, Καρθαγένης 25ος (ἢ 36ος), καὶ τὰ εἰς § § (2, III. 3, I) περὶ τοῦ γάμου τῶν Ἐπισκόπων καὶ τῶν Πρεσβυτέρων. Διὰ τὰ λοιπὰ ἰσχύουν τὰ τοῦ Πρεσβυτέρου. Περὶ τῆς «χειροθεσίας» τῶν Διακονισσῶν ἰδὲ Εὐαγγ. Θεοδώρου «Ἡ «χειροτονία» ἢ «χειροθεσία» τῶν Διακονισσῶν», εἰς π. «Θεολογία», 1954 καὶ 1955.

Ε) ΟΙ ΚΑΤΩΤΕΡΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ

Κατώτεροι Κληρικοί εἶναι ὁ Ὑποδιάκονος, ὁ Ἀναγνώστης, ὁ Νεωκόρος, ὁ Νεκροθέπτης κ.λ.π. Εἰδικῶς διὰ τοὺς κατωτέρους Κληρικούς ὑπάρχουν οἱ ἐξῆς Κανόνες:

Τῆς ΣΤ' Οἰκ. Συν. ὁ 15ος καὶ ὁ 33ος.

Τῆς Ζ'. Οἰκ. Συν. ὁ 14ος.

Ἡ ἡλικία τοῦ Ὑποδιακόνου δὲν πρέπει νὰ εἶναι μικρότερα τοῦ 20 ἔτους (ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 15ος). Μόνον ὅσοι ἔχουν χειροθεσίαν ἐπιτρέπεται νὰ ἐκτελοῦν ἐπ' ἐκκλησίας τὰ καθήκοντα τοῦ Ἱεροψάλτου ἢ τοῦ Ἀναγνώστου (ΣΤ' Οἴκουμ. 33ος). Σχετικοὶ πρὸς τὸν γάμον τῶν Κατωτέρων Κληρικῶν εἶναι οἱ Κανόνες Ἀποστόλων 17ος, 26ος, 61ος, Δ' Οἰκουμενικῆς 14ος Καρθαγένης 16ος (ἢ 19ος) καὶ ὁ 25ος (ἢ 36) καὶ Μεγάλου Βασιλείου 69ος.

Χρέη Ἀναγνώστου δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐκτελεῖ Λαϊκός, ἐφ' ὅσον δὲν ἔχει τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀναγνώστου (Κατωτέρου Κληρικοῦ), ἄνευ δηλαδὴ χειροθεσίας ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου (ἢ Χωρεπισκόπου). Οὐδὲ μοναχὸς ἄνευ χειροθεσίας ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἡγουμένου, ἐφ' ὅσον οὗτος τυγχάνει Ἱερέως (Ζ' Οἴκ. Συν. 14ος).

Διὰ τοὺς κληρικοὺς γενικῶς (καὶ διὰ τοὺς Κατωτέρους ἐπομένως Κληρικοὺς) ἀπαγορεύουν νὰ δανεῖζουν ἐπὶ τόκῳ οἱ Κανόνες: Ἀποστόλων 44ος, Α' Οἰκουμενικῆς 17ος, ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 10ος, Λαοδικεῖας 4ος, Καρθαγένης 5ος. Οἱ Κανόνες οὗτοι στηρίζονται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Π. Διαθήκης (Δευτερονόμιον 23,19-20. Ψαλμ. 14,6. Πρβλ. Ματθ. 12,6), ἀλλ' ὡς γνωστὸν εἰς τὴν Π. Διαθήκην ὁ τόκος ἀπαγορεύεται μόνον εἰς τὰς μεταξὺ τῶν Ἰουδαίων σχέσεις, διότι ἦσαν ἄγροται καὶ τὰ τυχὸν δάνεια ἦσαν δάνεια δι' οἰκογενειακὰς ἀνάγκας (ἀστικά δάνεια) καὶ ὄχι ἐμπορικὰ δάνεια. Ὁ Μέγας Βασίλειος π.χ. ἐρμηνεύων τὸν 14ον Ψαλμὸν λέγει: «Ἀπάνθρωπον μὲ ὑπερβολὴν εἶναι τῇ ἀληθείᾳ τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὃ μὲν πένης καὶ πτωχοῦ νὰ δανειζέται ἀπὸ τὸν πλούσιον, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὴν δυστυχίαν του, ὃ δὲ πλούσιος νὰ μὴ ἀρκῆται εἰς τὸ κεφάλαιον, ἀλλὰ νὰ ζητῇ νὰ συνάξῃ κέρδη καὶ διάφορα ἀπὸ τὴν δυστυχίαν τοῦ πτωχοῦ». Εἰς τὸ χωρίον αὐτὸ τοῦ Μ. Βασιλείου διαφαίνεται ὁ σκοπὸς τοῦ δανείου, ὃ ὁποῖος, εἶναι ἡ οἰκογενειακὴ ἀνάγκη. Ὡστε οἱ περὶ τόκου Κανόνες πρέπει νὰ ἰσχύουν μόνον διὰ τὰ δάνεια τὰ δι' οἰκογενειακὰς ἀνάγκας (ἀστικά) καὶ ὄχι εἰς τὰ ἐμπορικὰ δάνεια.

Ἴδὲ καὶ κατωτέρω περὶ τῶν Λαϊκῶν.

ΣΤ) ΜΟΝΑΧΟΙ

1) Μονή.

Διὰ τὴν ἴδρυσιν καὶ διατήρησιν μιᾶς Μονῆς ἀσχολοῦνται οἱ ἐξῆς Κανόνες.

Τῆς Δ'. Οἰκουμενικῆς ὁ 4ος καὶ ὁ 24ος.

Τῆς ΣΤ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 49ος.

Τῆς Ζ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 13ος.

Διὰ τὴν ἰδρυθῆ Μονὴν χρειάζεταιαι ἄδεια τοῦ Ἐπισκόπου τῆς ἐπαρχίας, ὁ δὲ Ἐπίσκοπος ὑποχρεοῦται νὰ φροντίζη διὰ τὰς ἰδρυθείσας Μονὰς (Δ' Οἰκουμηνικῆς 40ς). Αἱ μοναὶ δὲν πρέπει νὰ μετατρέπωνται εἰς κοινὰς κατοικίας, οὔτε ἡ κτηματικὴ περιουσία των νὰ διαρπάζεταιαι ἀπὸ τοὺς Λαϊκοὺς, Μοναχοὺς ἢ Κληρικοὺς (Δ' Οἰκουμ. 240ς. ΣΤ'. Οἰκουμηνικὸς 490ς). "Ὅσοι χρησιμοποιοῦν Μονὰς ὡς κοινὰς οἰκίας καὶ δὲν τὰς ἐπιστρέφουν νὰ καθαιροῦνται, ἐὰν εἶναι Λαϊκοὶ ἢ Μοναχοί, ἐὰν εἶναι δὲ Κληρικοί, καὶ ἀφορίζονται (Ζ'. Οἰκ. 130ς).

2) Ἡ γ ο ὑ μ ε ν ο ς

Διὰ τὸν Ἡγούμενον ἀσχολοῦνται οἱ ἐξῆς τρεῖς Κανόνες τῆς Ζ' Οἰκουμηνικῆς Συνόδου ὁ 120ς, ὁ 140ς καὶ ὁ 190ς.

Ὁ Ἡγούμενος δὲν πρέπει νὰ λαμβάνη χρήματα διὰ τὴν κουρὰν τοῦ Μοναχοῦ, ἐὰν λάβη χρήματα τιμωρεῖται διὰ μεταθέσεως εἰς ἄλλην Μονὴν καὶ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀπλοῦ Μοναχοῦ καὶ διὰ καθαιρέσεως, ἐὰν εἶναι Κληρικὸς (Ζ' Οἰκουμηνικῆς 190ς). Πρέπει ἐπίσης νὰ διωχθῆ ὁ Ἡγούμενος ἐκ τῆς Μονῆς, ἐὰν πωλήσῃ εἰς ἄρχοντα ἢ πλοῦσιον, ἢ ἀνταλλάξῃ κτῆμα τῆς Μονῆς μὲ τὴν δικαιολογίαν ὅτι δὲν ἦτο προσοδοφόρον (Ζ' Οἰκουμ. 120ς). Ὁ Ἡγούμενος ἐφ' ὅσον εἶναι Πρεσβύτερος δύναται νὰ χειροθετῆ Ἀναγνώστην διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Μονῆς του, ἐκ τῶν Μοναχῶν αὐτῆς. (Ζ' Οἰκ. 140ς). Ἰδὲ καὶ § (2, Π. Υ) Διαχειρίσεις τῆς Ἐκκλησ. περιουσίας καὶ Συντήρησις (τοῦ Ἐπισκόπου).

3) Μ ο ν α χ ο ῖ .

Διὰ τοὺς Μοναχοὺς ἀσχολοῦνται οἱ ἐξῆς Κανόνες:

Τῆς ΣΤ' Οἰκουμηνικῆς Συνόδου ὁ 400ς, ὁ 410ς, ὁ 420ς καὶ ὁ 460ς.

Τῆς Ζ'. Οἰκ. Συν. ὁ 130ς, ὁ 140ς καὶ ὁ 210ς.

Τῆς ΑΒ' Συνόδου ὁ 40ς.

Τοῦ Μεγ. Βασιλείου ὁ 180ς.

Ὁ δόκιμος Μοναχὸς πρέπει νὰ εἶναι ἄνω τῶν 10 ἐτῶν, καὶ ἡ δόκιμος Μοναχὴ ἄνω τῶν 17 ἐτῶν ἢ καὶ ὀλιγώτερον (ΣΤ' Οἰκουμηνικῆς 400ς, Μ. Βασιλείου 180ς). Πρὶν καρῆ Μοναχὸς δύναται νὰ διαθέσῃ κατὰ βούλησιν τὴν ἀτομικὴν του περιουσίαν, μετὰ τὴν κουρὰν ὅμως ἡ Μονὴ εἶναι κύριος τῆς περιουσίας του. Ἐὰν μετὰ τὴν κουρὰν ἀποκαλυφθῆ, ὅτι διατηρεῖ κεκρυμμένην ἀτομικὴν περιουσίαν, ὁ Ἡγούμενος ἢ ὁ Ἐπίσκοπος τὴν μὲν περιουσίαν κατὰσχει παρουσίᾳ πολλῶν προσώπων καὶ τὴν διανέμει εἰς τοὺς

πτωχούς, τὸν δὲ ἀποκρύψαντα Μοναχὸν (ἢ Μοναχὴν) τιμωρεῖ (ΑΒ'. Συνόδου 6ος.).

Ἡ κοινὴ συνκινέσει διαζευχθεῖτα σύζυγος Πρεσβυτέρου, μετὰ τὴν εἰς χειροτονίαν τοῦ πρώην συζύγου τῆς ὑποχρεοῦται νὰ καρῆ Μοναχῇ εἰς Μονὴν μακρὰν τῆς Ἐπισκοπῆς τοῦ συζύγου τῆς, ἐὰν δὲ θεωρηθῇ ἀξία δύναται νὰ γίνῃ Διακόνισσα. Ὁ πρώην σύζυγός τῆς (Ἐπίσκοπος) ὑποχρεοῦται νὰ φροντίξῃ διὰ τὴν διατροφήν τῆς (ΣΤ' Οἰκ. 48ος).

Ὁ Μοναχὸς δὲν δύναται νὰ ἐκτελῇ χρέη Ἀναγνώστου, ἄνευ τῆς εἰδικῆς χειροθεσίας ὑπὸ τοῦ οἰκείου Ἡγουμένου, ἐφ' ὅσον οὗτος τυγχάνει Ἱερεὺς (Ζ' Οἰκουμενικῆς 14ος).

Ἡ ἐξόδος ἐκ τῆς Μονῆς ἐπιτρέπεται μόνον κατόπιν ἀδείας τοῦ Ἡγουμένου (ἐν ἐναντία περιπτώσει τιμωρεῖται), καὶ ἐφ' ὅσον ὑπάρχει «ἐπιείγουσα» ἀνάγκη. Αἱ νέαι εἰς τὴν ἡλικίαν Μοναχαὶ πρέπει νὰ συνοδεύωνται ὑπὸ ἄλλης πρεσβυτέρας («γερόντισσα»), ὅπωςδῆποτε δὲν πρέπει νὰ διανυκτερεύσῃ ἐξω τῆς Μονῆς (ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 46ος). Ἡ φιλοξενία Μοναχοῦ εἰς ἄλλην Μονὴν ἐπιτρέπεται, ἀλλ' ἡ ἐγκατάστασις ὅμως ἀπαγορεύεται ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς τῆς μετανοίας του, ἄνευ δὲ ἀδείας τιμωρεῖται καὶ ὁ ἐγκατασταθεὶς καὶ ὁ ἐγκαταστήσας. Ἐπίσης τιμωρεῖται ἐξ ἴσου καὶ ἡ ἐγκατάστασις τοῦ Μοναχοῦ εἰς κοσμικὴν οἰκίαν (Ζ' Οἰκουμενικῆς 21ος, ΒΑ' Συνόδου 4ος).

Μετὰ τριετίαν ἐπιτυχοῦς μοναχικῆς ζωῆς καὶ κατόπιν ἀδείας τοῦ Ἐπισκόπου καὶ εἰδικῆς δοκιμασίας ἐνὸς ἔτους, δύναται ὁ Μοναχὸς νὰ γίνῃ ἀναχωρητῆς (ἐρημίτης)· διὰ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἐρημητηρίου του (διὰ τὸν κίνδυνον θανάτου, ἢ διὰ τὴν ἀνάγκην ὠφελείας τῆς κοινωνίας) ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ Ἐπισκόπου, ἄλλως βιαίως ἐπαναφέρεται εἰς τὸ ἐρημητήριόν του (ΣΤ' Οἰκουμ. 41ος), ἐκτὸς ἐὰν προτιμήσῃ νὰ ζήσῃ εἰς τὴν Μονὴν καὶ νὰ τηρήσῃ τοὺς κανονισμοὺς αὐτῆς (ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 42ος). Ἐὰν Μοναχὸς διοικεῖ καὶ διαχειρίζεται αὐτοβούλως καὶ ἀντικανονικῶς μοναστηριακὰ οἰκήματα καὶ δὲν τὰ ἀποδίδει εἰς τοὺς ἀρμοδίους, ἀφορίζεται (Ζ' Οἰκ. 13ος.).

Ἰδὲ καὶ § (2, XI) Σχέσεις Ἐπισκόπου πρὸς Μοναχοὺς.

7. Λ Α · Ι · Κ Ο Ι

Διὰ τοὺς Λαϊκοὺς ἀσχολοῦνται οἱ ἐξῆς κανόνες:

Τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ὁ 12ος καὶ ὁ 30ος.

Τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 2ος καὶ ὁ 11ος.

Τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ 58ος, ὁ 64ος, ὁ 69ος, ὁ 78ος καὶ ὁ 80ος.

Τῆς Ζ' Οἰκ. Συνόδου ὁ 3ος, ὁ 10ος καὶ ὁ 13ος.

Τῆς Συνόδου τῆς Λαοδικείας ὁ 46ος.

Ὁ Κατηχούμενος ὑποχρεοῦνται νὰ μαθάνῃ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν καὶ ἐκάστην Πέμπτην νὰ τὴν διατυπώσῃ (νὰ τὴν λέγῃ) εἰς τὸν Ἐπίσκοπον ἢ Πρεσβύτερον (ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 78ος καὶ Λαοδικείας 46ος).

Ὁ Πιστὸς ὑποχρεοῦται νὰ ἐκκλησιάζηται κατὰ Κυριακὴν, ἐὰν δὲ εὐρίσκεται εἰς πόλιν καὶ ἀδικαιολογῆτως ἀπουσιάσῃ, τρεῖς Κυριακὰς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἀφορίζεται (ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 80ος).

Ὁ Λαϊκὸς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ Ἅγιον Βῆμα, κατὰ ἀρχαιοτάτην ὁμῶς παράδοσιν ἐξαιρεῖται ὁ Βασιλεὺς, ὅταν προσφέρει δῶρα εἰς τὸν Θεὸν (ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 69ος). Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διδάσκη δημοσίᾳ τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν (ἀλλὰ προφανῶς μόνον κατ' ἰδίαν)· ὁ παραβάτης τιμωρεῖται μὲ τεσσαρακονθήμερον ἀφορισμὸν (ΣΤ' Οἰκ. 64ος). Ἀπαγορεύεται ἐπίσης ἢ ἐπ' Ἐκκλησίαις ἀνάγνωσις ὑπὸ τῶν ἄνευ ἐπισκοπικῆς χειροθεσίας Λαϊκῶν (δηλαδὴ πράγματι Λαϊκῶν καὶ ὄχι τῶν Κατωτέρων Κληρικῶν), καὶ μάλιστα ἢ ἀνάγνωσις ὑπὸ τῶν μικρᾶς ἡλικίας Πιστῶν (Ζ' Οἰκουμενικῆς 14ος). Τιμωρεῖται μὲ ἐβδομαδιακίον ἀφορισμὸν, ἐὰν μεταδώσῃ τὰ θεῖα Μυστήρια (προφανῶς νὰ τελεῖ τὸν ἀεροβαπτισμὸν, νὰ μεταδώσῃ τὴν Θ. Εὐχαριστίαν κ.λ.π.) ἐπὶ παρουσίᾳ Κληρικῶν (ΣΤ' Οἰκουμενικῆς 58ος). Ὑπονοεῖ βεβαίως ὅτι ἐπιτρέπεται ἢ μετάδοσις τῶν Μυστηρίων ὑπὸ Λαϊκῶν ἐν ἀπουσίᾳ Κληρικῶν. Ἀναθεματίζεται ὁ Πιστὸς, ὁ ὁποῖος θὰ μεσιτεύσῃ διὰ τὴν σιμωνιακὴν χειροτονίαν ἢ χειροθεσίαν Κληρικοῦ (Δ' Οἰκουμενικῆς 2ος). Ἀφορίζεται ὁ Λαϊκὸς, ὁ ὁποῖος δὲν ἐπιστρέφει, ἀλλὰ κατέχει καὶ χρησιμοποιοεῖ ὡς κοινὴν κατοικίαν, πρῶν οἴκημα Ἐπισκοπῆς (κατοικία Ἐπισκόπου) ἢ Μονῆς (Μοναστήριον), ἐκ τῶν ὁποίων ἐξεδιώχθησαν οἱ ἀρμόδιοι κατὰ τὰς εἰκονομαχικὰς ἐριδας (Ζ' Οἰκουμενικῆς 13ος). Ἐπίσης ἀφορίζεται ὅστις ἐπικοινωνήσῃ μὲ Ἐπίσκοπον, ὁ ὁποῖος ἐχρησιμοποίησε τὴν ἐπιρροὴν κοσμικῶν ἀρχόντων διὰ νὰ γίνῃ Ἐπίσκοπος (Ἀποστόλων 30ος, Ζ' Οἰκουμενικῆς 3ος). Δὲν ἐπιτρέπεται ἄρχων τις ἄνευ ἀδείας τοῦ Ἐπισκόπου νὰ ἐπιμένῃ νὰ χρησιμοποιοῖ Κληρικὸν ἄλλης ἐπαρχίας ὡς ἱερέα τοῦ οἰκογενειακοῦ του Ἱ. Ναοῦ (Ζ' Οἰκουμενικῆς 10ος).

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μεταβαίῃ οὔτε ὁ Λαϊκὸς ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπὴν του εἰς ἄλλην Ἐπισκοπὴν χωρὶς νὰ ἔχῃ εἰρηνικὴν ἢ συστατικὴν ἐπιστολήν. Συστατικὴ ἐπιστολὴ δίδεται εἰς τὸν ἄξιον ἰδιαίτερας τιμῆς (ἢ τοῦ ὁποίου ἴσως ἢ τιμῆ καὶ ἡ ὀρθοδοξία ἠμφισβητήθη ἄλλοτε), ἐνῶ εἰρηνικὴ ἐπιστολὴ δίδεται εἰς κάθε (Κληρικὸν ἢ Λαϊκὸν) ἔχοντα ἀνάγκην βοήθειας. Ἐὰν ὁ ἐπισκέπτης εἶναι «ἀδεκτος», δηλαδὴ ἀφορισμένος (δι' ὀλίγον ἴσως χρόνον), καὶ δὲν ἔχει συστατικὴν ἐπιστολήν, γίνεαι δὲ δεκτὸς εἰς ἄλλην

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αίδες. Δημήτριον Πεταλάν, Κυπρίνον "Εβρου. Εἰς τὸν φάκελλόν σας ὑπάρχει πιστοποιητικὸν τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος Κυπρίνου ὑπ' αὔξ. ἀριθ. Πρωτ. 469, ἐκδοθὲν τὴν 8/12/1960 καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ὡς χρόνος γεννήσεως φέρεται τὸ ἔτος 1875. "Άλλο πιστοποιητικὸν δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν φάκελλόν σας. "Άν ἐνοῶται τὸ Δελτίον, τὸ ὁποῖον συνεπληρώσατε σεῖς καὶ εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράψατε ὡς ἔτος γεννήσεως τὸ 1884, τοῦτο δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν. Δυστυχῶς δὲν εἶναι πλέον δυνατὸν νὰ γίνῃ διόρθωσις τῆς ἡλικίας σας.—**Αίδες. Κων. Λαγόν**, Ν. Ἰωνίαν Βόλου. Ὁ ἰατρὸς ὑποχρεοῦται νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν ἀσθενῆ, διὰ νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀσθενείαν του καὶ τὴν ἀνάγκην εἰσαγωγῆς εἰς τὸ Νοσοκομεῖον, ἐὰν ὁ ἀσθενὴς λόγω τῆς παθήσεώς του δὲν δύναται νὰ μεταβῆ ὁ ἴδιος εἰς τὸν ἰατρόν. Δευτέραν ἐπίσκεψιν δὲν ὑποχρεοῦται νὰ κάμῃ, διότι δὲν παρέχεται νοσηλεία κατ' οἶκον.—**Αίδες. Δαμιανὸν Γούσην**, Κορησόν. Θὰ καθυστερήσῃ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη ἡ χορήγησις τοῦ ἐπιδόματος, λόγω ἀνεπαρκείας τοῦ διατιθεμένου ποσοῦ. Πρὸς τὸ παρὸν προικοδοτοῦνται εἰσέτι θυγατέρες ἐφημερίαν νυμφευθεῖσαι τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1959.—**Αίδες. Δημήτριον Κόκκαλην**, Στεφανοβούσιον Ἐλασσόνος. Ἐσφαλμένως ἀνεγράφη ὅτι τὸ ποσοστὸν εἶναι 5 ο/ο ἐπὶ τῶν μηνιαίων ἀποδοχῶν, ἐνῶ τὸ ὀρθὸν εἶναι ὡς σὰς ἐπληροφόρησε τὸ ΤΑΚ.Ε., ἤτοι 10 ο/ο. Διὰ νὰ συνταξιοδοτηθεῖτε πρέπει νὰ ἔχετε 35 ἐτῶν συνεχῆ ἐφημεριακὴν ὑπηρεσίαν. Ἐκτὸς ἐὰν ἔχετε νὰ προβάλλετε λόγους ἀσθενείας, οἵτινες ὅμως πρέπει πρὸ τῆς παραίτησεως νὰ βεβαιωθοῦν παρὰ τῆς Α. Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ἐδρευούσης εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ σας.—**Αίδες. Δημήτριον Τσίκαρην**, Τσοτύλιον Κοζάνης. Τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν συνταξιοδότησιν λόγω πολυετοῦς ὑπηρεσίας δικαιολογητικά, εἶναι τὰ ἐξῆς:

ἐπαρχίαν ἀπὸ Κληρικὸν ἢ Λαϊκὸν ἀφορίζεται καὶ ὁ ἐπισκέπτης καὶ ὁ ὑποδεχθεὶς αὐτόν (Ἀποστόλων 12ος, Δ' Οἰκουμενικῆς 11ος).

Ἡ σύζυγος τοῦ Πρεσβυτέρου, ὁ ὁποῖος ἐξελέγη Ἐπίσκοπος, ἐὰν ἐλευθέρᾳ βουλῆσῃ καὶ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ συζύγου τῆς συμφωνίᾳ διαζευχθῆ, τότε, ἀφοῦ χειροτονηθῆ ὁ σύζυγός τῆς Ἐπίσκοπος, αὕτη πρέπει νὰ καρῆ Μοναχῆ εἰς Μονὴν μὴ ὑπαγομένην εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν τοῦ πρώην συζύγου τῆς. Ὁ πρώην σύζυγός τῆς καὶ νῦν Ἐπίσκοπος ὑποχρεοῦται νὰ φροντίζῃ διὰ τὴν διατροφήν τῆς (ΣΤ' Οἰκ. 48ος, πρβλ. ἀνωτέρω § Ἡλικία καὶ γάμος Ἐπισκόπου).

Πρβλ. καὶ τὰς § § (2, XII) Σχέσεις Ἐπισκόπου καὶ Λαϊκῶν καὶ (3, Υ) Σχέσεις Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν.

(Τέλος)

Ν. Θ. ΜΠΟΥΓΑΤΣΟΣ

α) Αίτησις τοῦ ἡσφαλισμένου ἐφημερίου περὶ συναξιοδοτήσεώς του ἐπὶ χαρτοσήμου καὶ κληρικοσήμου.

β) Ἀπολυτήριον γράμμα τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν ἐπισήμῳ ἀντιγράφῳ, ἢ κοινοποιήσις τοῦ ὁποίου δέον νὰ συμπίπτῃ μὲ τὴν ἡμερομηνίαν τοῦ φύλλου διακοπῆς μισθοδοσίας.

γ) Πιστοποιητικὸν τοῦ οἰκείου Δημάρχου ἢ Προέδρου Κοινότητος περὶ τῆς ἡλικίας καὶ οἰκογενειακῆς καταστάσεως.

δ) Φύλλον διακοπῆς μισθοδοσίας του παρὰ τοῦ οἰκείου Δημοσίου Ταμείου.

ε) Τὸ ἀτομικὸν βιβλίριον ὑπηρεσιακῶν μεταβολῶν του συμπληρωμένον καὶ τεθεωρημένον παρὰ τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου.

στ) Βεβαίωσις τοῦ οἰκείου Ἱεράρχου ἐμφαίνουσαν, ὅτι ὁ αἰτῶν *κέκτηται ζῶντῇ πραγματικῇ ἐφημεριακῇ ὑπηρεσίᾳ.*

ζ) Βεβαίωσις τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, ἐμφαίνουσαν τὸν χρόνον χειροτονίας, ἀρχικοῦ διορισμοῦ καὶ τυχόν μεταθέσεών του εἰς ἄλλας ἐνορίας, κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν καὶ διάρκειαν χρόνου παραμονῆς εἰς ἐκάστην ἐνορίαν (ἀπὸ ..., ἕως ...) μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐξόδου του ἐκ τῆς ὑπηρεσίας, δεόντως χαρτοσημασμένην καὶ κληρικοσημασμένην.

η) Βεβαίωσις Ἐκκλησι. Συμβουλίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ, ἐν ᾧ ἐφημέρευεν, ἐμφαίνουσαν τὴν καταβολὴν αὐτῷ ἢ μὴ δώρου ἑορτῶν Χριστουγέννων καὶ Πάσχα, καὶ ἐὰν ἡ εἰσφορά ἔχει καταβληθῆ εἰς τὸ ΤΑΚΕ ἀπὸ τοῦ ἔτους, 1958 καὶ ἐφεξῆς.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν (Γ'). — Πρω-
τος. Χρυσοστόμου Γαλαοῦρη, Ἐκτέλεσις καὶ ἐκτέλεσις. — Χ., Ἀ-
δελφικὰ Γράμματα. — «Φιλοθέου Ἀδολεσχίας» Μέρος δεύτερον. Εὐγενίου
Βούλγαρη (Μετρφ. Θεοδόση Σπεράντσα). — Βασ. Ἡλιάδης, Τὸ φθινό-
πωρο μέσα εἰς τὸ ὑποβλητικὸ πλαίσιο τῆς ψυχικῆς μας περισυλλογῆς καὶ
ἀνατάσεως. Ἡ ἐποχὴ ποὺ μας προσφέρει τὴ θεία γαλήνη. — Ἀποστά-
σματα ἀπὸ τὸν «Ἐδεργετινὸν» ἢ «Συναγωγὴ ἥθικῶν διδασκαλιῶν». (Ἀ-
πόδοσις Ἀνθίμου Θεολογίτη). — Βασ. Μουστάκης, Ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ
ἐργαζόμενοι. — Ν. Θ. Μπουγάτσου, Ἡ διοικήσις τῆς Ἐκκλησίας κατὰ
τοὺς ἱεροὺς Κανόνας (Τέλος). — Ἀλληλογραφία.

Δι' ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸν «Ἐφημέριον» ἀπευθυντέον :
Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»
Ὁδὸς Φιλοθέης 19 — Ἀθῆναι. Τηλ. 27-689.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Ἰαοῦ 1. Ἀθῆναι.